

SPT

Pensioenfonds Tandartsen
en Tandarts-specialisten

Jaarverslag 2017

Stichting
Pensioenfonds
Tandartsen en
Tandarts-specialisten

Stichting Pensioenfonds
Tandartsen en Tandarts-specialisten
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 088 - 116 3017
E-mail: infofonds@spt.nl
Website: www.spt.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41179456

Verslag over het boekjaar 2017

Inhoud

	Pagina
Voorwoord voorzitter	5
Karakteristieken van het pensioenfonds	
Profiel en missie	7
Personalia	9
Meerjarenoverzicht	13
Bestuursverslag	
Hoofdpijnen	15
Beleid	16
Samenvatting actuariel verslag	25
Beleggingsbeleid	30
Risicoparagraaf	40
Toekomstparagraaf	46
Raad van toezicht	
Verslag en verantwoording van de Raad van toezicht SPT over het jaar 2017	47
Verantwoordingsorgaan	
Oordeel Verantwoordingsorgaan SPT over het jaar 2017	53
Reactie bestuur	58
Jaarrekening	
Balans per 31 december	60
Staat van baten en lasten	62
Kasstroomoverzicht	63
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	64
Toelichting op de balans per 31 december	68
Gebeurtenissen na balansdatum	71
Toelichting op de staat van baten en lasten	72
Resultaatbestemming	75
Risicoparagraaf	76

Pagina**Overige gegevens**

Statutaire bepaling van resultaatbestemming	87
Actuariële verklaring	88
Controleverklaring onafhankelijke accountant	90

Bijlagen

Begrippenlijst	99
----------------	----

Voorwoord voorzitter

Het jaar 2017 was een enerverend jaar voor SPT, vooral op bestuurlijk gebied.

Er was in de aanloop naar de Algemene Vergadering van Deelnemers in juni 2017 een verschil van mening met de beroepspensioenvereniging (BPVT) over hun rol en bevoegdheden binnen SPT. Deze onrust was een voortzetting van een al in 2016 spelend conflict. Doordat de BPVT grote personele veranderingen wilde doorvoeren binnen het SPT bestuur dreigde de continuïteit van bestuur in gevaar te komen, met alle gevolgen van dien. Deze continuïteit werd uiteindelijk geborgd door een overeenkomst die werd bereikt tijdens het kort geding tussen BPVT en SPT voorafgaand aan de Algemene Vergadering.

Het bestuur is het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht als ook de deelnemers in de drukbezochte deelnemersvergadering veel dank verschuldigd voor de steun die het hierbij heeft ontvangen. Met het nieuwe BPVT-bestuur zijn daarna goede afspraken gemaakt om een herhaling van bovenstaande, ook met de daaruit voortvloeiende kostenoverschrijdingen te voorkomen.

Belangrijker voor de deelnemers is natuurlijk dat in financiële zin 2017 een positief verloop had. Door de gestaag oplopende dekkingsgraad is SPT formeel per 30 juni 2017 uit herstel gekomen. Eind september 2017 was de dekkingsgraad inmiddels zo ver gestegen dat kon worden besloten per 1 januari 2018 een kleine toeslag te verlenen.

Verderop in dit verslag vindt u een uitgebreide toelichting op de financiële positie van SPT en de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Zoals ieder jaar heeft SPT in 2017 een toekomstanalyse gedaan. Hieruit blijkt dat een (beroeps)pensioenfonds nog steeds een goede uitvoeringsvorm is om, gegeven de strategie, de missie te verwezenlijken. Deze toekomstanalyse vindt u op de website van SPT naast veel andere informatie over uw pensioenfonds.

Ondergetekende, die door uw vergadering per 1 juli 2017 benoemd werd tot kandidaat-bestuurslid SPT, is per 1 januari 2018 voorzitter geworden.

Ik wil mijn nadrukkelijke waardering overbrengen aan het bestuur, de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan en aan Meilof Snijder in het bijzonder voor de wijze waarop zij het fonds gerund hebben na het plotseling wegvallen van de vorige voorzitter Stan Hoovers.

De positieve manier waarop ik als nieuw bestuurslid ben opgevangen en ingewerkt en de wijze waarop alle organen binnen SPT inmiddels met elkaar samenwerken, alsmede de gunstige ontwikkeling van de dekkingsgraad, geven mij vertrouwen in een goede toekomst van SPT.

Han Bakker
voorzitter SPT

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel en missie

Profiel

De Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (SPT) is statutair gevestigd in Utrecht. SPT is een beroepspensioenfonds. Sinds 1 januari 1997 treden geen nieuwe deelnemers toe en worden geen bijdragen gestort. De minister van SZW heeft de verplichtstelling van SPT met ingang van 4 augustus 2010 ambtshalve ingetrokken.

Missie

SPT heeft de volgende missie geformuleerd:

Uitzicht bieden op gemiddeld 1,15% verhoging per jaar op lange termijn.

Visie

Om aan de missie invulling te geven heeft SPT de volgende visie:

- Verhoging van de pensioenen is voor deelnemers van belang voor behoud van koopkracht. De hoogte en ontwikkeling van inflatie is echter niet te voorspellen en SPT kan zich hiertegen niet aantoonbaar effectief indekken. De mate waarin de verhoging gelijke tred houdt met de inflatie is een risico voor de deelnemer;
- Bij evenwichtige belangenafweging is het pensioenresultaat (= koopkracht) per geboortegroep een factor van betekenis, maar de hoogte en het risico van het pensioenresultaat (per geboortegroep) is voor SPT geen doel op zich;
- Solidariteit moet gebaseerd zijn op collectiviteit, reciprociteit en schaalvoordelen waar in beginsel alle deelnemers van kunnen profiteren. Solidariteit is het delen van beleggingsrisico, langlevensrisico en kosten. Van te voren staat niet vast wie in welke mate profiteert;
- Grote en kleine pensioenen zijn even belangrijk;
- Een bestuur bestaande uit tandartsen en pensioenprofessionals biedt een goede mix van draagvlak met de deelnemers en deskundigheid;
- Lage vermogensbeheerkosten verhogen het rendement;
- Beleggingsrisico wordt gemiddeld op lange termijn beloond, renterisico niet;
- Beleggingsrendement moet op een maatschappelijk verantwoorde manier behaald worden;
- Een gesloten pensioenfonds kan zich relatief weinig risico veroorloven.

Strategie

SPT beoogt de missie te verwezenlijken door middel van de volgende strategie:

- Om de gewenste toeslag mogelijk te maken stuurt SPT op de samenstelling van de beleggingsmix en het risico zoals gemeten door het vereist eigen vermogen. Dit is uiteengezet in het Investment Policy Statement;
- SPT kort bij een slechte financiële positie, indien nodig, de pensioenen in vijf jaar;
- SPT communiceert direct en helder over kansen en risico's door bijvoorbeeld de hoogte en het risico van het pensioenresultaat per geboortegroep. SPT heeft een focus op kostenbeheersing;
- Om vertrouwen bij de deelnemers te creëren dat hun belangen evenwichtig worden afgewogen, heeft SPT een bestuur bestaande uit zowel tandartsen als uit pensioenprofessionals.

Investment Policy Statement (IPS)

Het beleggingsbeleid van SPT is vastgelegd in de IPS, die integraal onderdeel is van de ABTN van het fonds. De IPS wordt regelmatig aangepast om er voor te zorgen dat de IPS aansluit bij de ontwikkelingen van de wet- en regelgeving en eventuele aanpassingen van het beleggingsbeleid. In het verslagjaar is de IPS uit 2016 geactualiseerd. Het beleggingsbeleid zelf blijft ongewijzigd. Het merendeel van de wijzigingen betreft wijzigingen en uitwerkingen die niet van invloed zijn op het oorspronkelijke beleggingsbeleid. De nieuwe IPS (IPS 2018) is per 1 januari 2018 van kracht.

Personalia

Samenstelling per 23 mei 2018

Bestuur

Dhr. J.H. Bakker, orthodontist (1949)	voorzitter, lid dagelijks bestuur
Dhr. ir. F.J.C. Covers CPE (1958)	bestuurslid, voorzitter beleggingscommissie
Dhr. M. Snijder, tandarts, CPE (1949)	secretaris, voorzitter communicatiecommissie
Dhr. drs. W.S. Zeverijn MBA (1957)	vice-voorzitter, lid dagelijks bestuur, voorzitter uitbestedingscommissie

Verantwoordingsorgaan

Dhr. E.R. Brink, tandarts (1942)	lid verantwoordingsorgaan
Dhr. G. Vermeulen, tandarts (1957)	lid verantwoordingsorgaan
Dhr. D.H.J.M. Ypkemeule, tandarts (1947)	voorzitter verantwoordingsorgaan

Raad van toezicht

Dhr. drs. G.E. van de Kuilen (1964)	voorzitter raad van toezicht
Mw. mr. J.L. Verhulst CPE (1971)	lid raad van toezicht
Dhr. D. Wenting AAG RBA (1944)	lid raad van toezicht

Certificerend actuaris

Dhr. drs. Y. Hauet AAG RBA	Sprenkels & Verschuren B.V., Amsterdam
----------------------------	--

Accountant

Dhr. drs. P.A.E. Dirks RA	Ernst & Young Accountants LLP, Maastricht
---------------------------	---

Compliance officer

Mw. mr. E. Hoving	Compliance & Advisory B.V., Santpoort-Zuid
-------------------	--

Risk manager

Dhr. mr. drs. R.J.T. Ory	Ory Compliance B.V., Amsterdam
--------------------------	--------------------------------

Bestuursadviseur en -secretaris

Dhr. drs. A Oudelaar AZL N.V., Heerlen

Fondsmanagement en -administratie

Mw P. Valk-Noordbruis AZL N.V., Heerlen

Actuarieel adviseur

Dhr. S.G.W.R. Smeets AAG MSc AZL N.V., Heerlen

Hoofd vermogensbeheer

Dhr. drs. G.R. Jansen Lombard Odier Asset Management (Europe) Limited, Amsterdam

Nevenfuncties bestuursleden

Dhr. J.H. Bakker, orthodontist	<ul style="list-style-type: none">• geen relevante nevenfuncties
Dhr. ir. F.J.C. Covers CPE	<ul style="list-style-type: none">• lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties• lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Equens• lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Nedlloyd• vice-voorzitter Kring van Pensioenspecialisten (KPS)
Dhr. M. Snijder, tandarts, CPE	<ul style="list-style-type: none">• voorzitter raad van advies van zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid
Dhr. drs. W.S. Zeverijn MBA	<ul style="list-style-type: none">• voorzitter Stichting Pensioenfonds F. Van Lanschot• lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Robeco• voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Fresenius• voorzitter raad van toezicht Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties• lid adviesraad IIR

Daarnaast ontplooiën de bestuursleden andere activiteiten met een incidenteel karakter binnen en buiten de pensioensector en/of de tandartssector.

Nevenfuncties raad van toezicht

Dhr. drs. G.E. van de Kuilen	• eigenaar Cavani Analyse & Advies• lid bestuur Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf• lid bestuur Pensioenfonds Eriks• lid raad van toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie• lid beleggingscommissie Pensioenfonds Arcadis• lid van diverse visitatiecommissies• lid raad van commissarissen en voorzitter Audit & Riskcommissie NV Schade• docent en lid van de begeleidingsgroep Governance voor SPO• penningmeester Stichting Perseus
Mw. mr. J.L. Verhulst CPE	• eigenaar PUIK Pensioenadvies• lid raad van toezicht Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (StiPP)• lid pensioencommissie De Nationale APF• jurist bij Stichting Pensioenfonds Medewerkers Apotheken• jurist bij Stichting Notarieel Pensioenfonds (t/m 31 december 2017)• lid van diverse visitatiecommissies• Penningmeester St. Anne van der Lugtfonds (t/m 31 december 2017)
Dhr. D. Wenting AAG RBA	• lid raad van toezicht bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen• lid raad van toezicht Heineken Pensioenfonds• lid/voorzitter van diverse visitatiecommissies• bestuurslid Pensioenstichting Van Lunen

Meerjarenoverzicht

	2017	2016	2015	2014	2013
Aantallen deelnemers					
Gewezen deelnemers	2.645	2.851	3.127	3.404	3.716
Pensioengerechtigden	4.232	4.125	3.921	3.711	3.496
	6.877	6.976	7.048	7.115	7.212
Allocatie belegd vermogen					
Zakelijke waarden	21,4%	22,0%	21,2%	22,0%	23,8%
Onroerende zaken	0,9%	1,0%	0,9%	0,1%	0,1%
Vastrentende waarden	75,4%	73,2%	77,1%	65,4%	68,5%
Derivaten	2,3%	3,8%	0,8%	12,5%	7,6%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Financiële gegevens (x € 1000)					
Belegd vermogen ¹⁾	1.880.621	1.918.055	1.792.577	1.888.451	1.567.309
Beleggingsopbrengsten	33.617	152.674	4.029	374.198	28.380
Pensioenvermogen	1.912.907	1.945.864	1.857.396	1.913.538	1.595.810
Voorziening pensioenverplichtingen	1.689.550	1.773.165	1.739.949	1.740.328	1.533.198
Pensioenuitkeringen	64.347	62.007	58.510	55.043	51.004
Rendement					
Rendement portefeuille	2,0%	8,4%	0,2%	24,1%	2,1%
Rendement benchmark	2,1%	7,7%	-0,1%	24,2%	1,8%
Dekkingsgraad (%) ²⁾					
Actuele dekkingsgraad	113,2%	109,7%	106,8%	110,0%	104,1%
Marktdekkingsgraad	112,7%	108,7%	105,7%	104,1%	103,9%
Vereiste dekkingsgraad	108,4%	108,5%	109,0%	106,4%	107,0%
Beleidsdekkingsgraad	111,9%	106,8%	107,7%	107,5%	

1) zie specificatie pagina 60

2) zie uitleg op pagina 19

	2017	2016	2015	2014	2013
Kosten pensioenbeheer					
Totale kosten (x € 1.000)	2.231	1.839	1.663	1.427	1.607
Kosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,12%	0,10%	0,09%	0,08%	0,10%
Kosten per deelnemer (x € 1) ¹⁾	525	443	421	385	460
Kosten per deelnemer volgens definitie SPT (x € 1) ²⁾	324	264	236	201	223
Kosten vermogensbeheer					
Totale kosten, inclusief transactiekosten (x € 1.000)	4.281	2.710	4.790	4.296	4.959
Kosten als % van het gemiddeld belegd vermogen (excl. transactiekosten)	0,20%	0,13%	0,17%	0,20%	0,25%
Transactiekosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,02%	0,02%	0,08%	0,05%	0,05%

1) pensioengerechtigde en arbeidsongeschikte deelnemers

2) pensioengerechtigde, gewezen en arbeidsongeschikte deelnemers

Bestuursverslag

Hoofdpijnen

Het afgelopen jaar is een zeer bewogen jaar geweest voor SPT, waarbij de governance problematiek een grote stempel heeft gedrukt op het reilen en zeilen van het fonds.

Achtergrond hiervan was een fundamenteel verschil van inzicht met de BPVT over de samenstelling van het bestuur en de rol van BPVT in deze. Deze situatie heeft in juni 2017 in de aanloop naar de jaarvergadering ertoe geleid dat het bestuur een kort geding heeft aangespannen teneinde een bestuurscrisis te voorkomen. Tijdens de jaarvergadering van 20 juni 2017 heeft het bestuur uitgebreid toelichting gegeven op de governance problematiek. Het bestuur is blij met de steun die het heeft ondervonden voor haar handelswijze, vanuit de deelnemers, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

Na de Algemene Vergadering van Deelnemers zijn de besturen van SPT en BPVT met elkaar in overleg getreden, om de uitgangspunten te formuleren voor een hernieuwde en constructieve samenwerking voor de komende jaren. In oktober 2017 is overeenstemming bereikt over onder meer de samenstelling van het bestuur en de toeslagambitie van het fonds. Deze afspraken sterken het bestuur in de verwachting dat SPT hiermee in rustiger vaarwater is gekomen.

Herstel van de financiële positie

Het afgelopen jaar is de positie van het fonds aanzienlijk verbeterd, een direct gevolg van het herstel op de financiële markten. De actuele dekkingsgraad van SPT is met 3,5% gestegen naar 113,2%. De beleidsdekkingsgraad –de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden– is gestegen met 5,1% naar 111,9%. Als gevolg hiervan is het fonds sinds 30 juni 2017 niet langer in een situatie van reservetekort en is een herstelplan niet langer nodig.

Door de verbetering van de financiële positie heeft het bestuur voor het eerst sinds jaren kunnen besluiten om de pensioen(aanspraken) per 1 januari 2018 met 0,11% te verhogen. Dit is weliswaar een bescheiden verhoging, maar toch een goed signaal richting de deelnemers na jaren van stagnatie en zelfs korting op de pensioenaanspraken.

Samenstelling bestuur

Om persoonlijke redenen heeft Rik Albrecht zich per 1 april 2017 teruggetrokken als bestuurslid van SPT en als voorzitter van de beleggingscommissie. Wij zijn hem zeer dankbaar voor zijn grote inzet voor het fonds bij de vormgeving van het beleggingsbeleid.

Tijdens de jaarvergadering is Han Bakker met instemming van de deelnemers voorgedragen als kandidaat-bestuurslid/voorzitter van het fonds. Han Bakker heeft in de tweede helft van het jaar onder meer een opleidingsprogramma gevolgd bij de Stichting Pensioen Opleidingen (SPO). Daarnaast heeft hij gedurende deze periode als toehoorder geparticipeerd in de bestuursvergaderingen van SPT, alsmede in de verschillende commissies. Inmiddels heeft De Nederlandsche Bank (DNB) ingestemd met de benoeming van Han Bakker tot voorzitter van SPT per 1 januari 2018.

Wij zijn Meilof Snijder zeer erkentelijk voor de wijze waarop hij het fonds als interim-voorzitter de afgelopen jaren heeft geleid, en zijn blij dat hij aanblijft als bestuurslid van het fonds. Als gevolg van de afspraken met de BPVT zijn Sako Zeverijn en Fokko Covers aangebleven als bestuurder van het fonds. Hiermee is het bestuur van het fonds per 1 januari 2018 weer op volle sterkte.

Beleid

Toekomstanalyse

In december 2017 heeft SPT de toekomstanalyse geactualiseerd. Het bestuur constateert dat het (beroeps-)pensioenfonds nog steeds een goede uitvoeringsvorm is om, gegeven de strategie, de missie te verwezenlijken. SPT zal de komende vijf tot tien jaar niet in een situatie komen die zou leiden tot een liquidatie of een noodzakelijke omvorming van het fonds. Echter, SPT is zich bewust van het feit dat de levensduur van het fonds eindig is.

Toeslagen

Het toeslagbeleid is in 2016 geactualiseerd. Hierbij is vooral aandacht besteed aan een heldere en duidelijke formulering. Verder is de mogelijkheid toegevoegd om gemiste toeslagen uit het verleden te kunnen inhalen vanaf 2015.

De missie van SPT is om deelnemers uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging van de pensioenen per jaar op lange termijn. Verhoging is voorwaardelijk, er is geen recht op verhoging. SPT neemt hierover elk jaar een besluit mede op basis van wettelijke regels.

Verhoging is afhankelijk van de financiële positie. SPT verhoogt de pensioenen alleen als er genoeg reserves zijn en de financiële positie dus goed genoeg is. Daarbij moet SPT rekening houden met de wettelijke regels die sinds 2015 van kracht zijn. Daarin staat onder meer dat een pensioenfonds de pensioenen pas mag verhogen als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. SPT had op peildatum 30 september 2017 een beleidsdekkingsgraad van 110,6%. Op grond hiervan heeft het bestuur besloten om de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen per 1 januari 2018 te verhogen met 0,11%.

Integriteitsgebouw

SPT heeft in 2016 het integriteitsgebouw aangepast. Alle onderdelen van de compliance functie en het integriteitsbeleid staan hierin beschreven, zoals de incidentenregeling, de klokkenluidersregeling en de gedragscode. SPT stelt zich ten doel om ervoor te zorgen dat wet- en regelgeving en ook interne regels en procedures worden nageleefd door het creëren van een cultuur van ethiek. In het integriteitsbeleid zijn onder meer de diverse integriteitsrisico's en de maatregelen die deze risico's beperken beschreven. Belangrijke beheersingsmiddelen zijn de gedragscode, de incidentenregeling en klokkenluidersregeling van het fonds. Daarnaast is een Systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) opgesteld. Deze wordt periodiek geactualiseerd.

Ter voorkoming van mogelijke verstrengeling van belangen en van misbruik of oneigenlijk gebruik van de bij SPT aanwezige informatie, dienen de leden van de organen van het fonds jaarlijks te verklaren dat zij met de gedragscode bekend zijn en deze naleven. Het bestuur heeft een externe compliance-officer benoemd aan wie bepaalde, in de gedragscode nader omschreven, handelingen moeten worden gemeld. De compliance-officer doet viermaal per jaar aan het bestuur verslag van haar werkzaamheden en bevindingen.

Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

Een belangrijk thema voor het bestuur is beheersing van de kosten, maar ook het geven van inzicht en het afleggen van verantwoording. In deze paragraaf worden kosten toegelicht. In de toelichting maakt SPT onderscheid tussen kosten voor het pensioenbeheer, kosten voor vermogensbeheer en transactiekosten. Hieronder worden eerst kosten voor pensioenbeheer weergegeven en daarna de kostenratio's.

De kosten voor pensioenbeheer (x € 1000) ontwikkelden zich als volgt:

	2017	2016
Bestuurskosten	476	484
Pensioenuitvoeringskosten	1.651	1.244
Toezichtskosten	104	111
	2.231	1.839

Tot de bestuurskosten behoren de vergoedingen voor bestuursleden, leden van de raad van toezicht, het verantwoordingsorgaan, het bestuur van de BPVT. De toezichtskosten zijn de kosten van de externe toezichthouders, namelijk DNB en de AFM. Tot de pensioenuitvoeringskosten behoren onder meer de kosten van AZL, bestuursondersteuning, communicatie, adviseurs (juridisch en actuarieel) en de accountantscontrole.

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden [a]. Aanvullend hierop is ook weergegeven wat de kosten zijn als de gewezen deelnemers, inclusief de arbeidsongeschikte deelnemers, worden meegeteld [a2]. Het bestuur is van oordeel dat het kengetal [a2] beter past bij een gesloten fonds als SPT. Tevens zijn de kosten als % van het belegd vermogen opgenomen [a3].

De kostenratio's ontwikkelden zich als volgt:

	2017	2016
Pensioenbeheer		
[a] Kosten per deelnemer (x € 1)	€ 525	€ 443
[a2] Kosten per deelnemer volgens definitie SPT (x € 1)	€ 324	€ 264
[a3] Kosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,12%	0,10%
Vermogensbeheer		
[b] Kosten als % van het gemiddeld belegd vermogen (excl. transactiekosten)	0,20%	0,13%
[c] Transactiekosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,02%	0,02%

Kosten pensioenbeheer

De kosten van het pensioenbeheer in 2017 zijn duidelijk gestegen ten opzichte van 2016. Dit heeft uiteraard ook gevolgen voor de kosten per deelnemer, ongeacht welke definitie gevolgd wordt. Terwijl enerzijds de bestuurskosten en de toezichtskosten daalden, stegen anderzijds pensioenuitvoeringskosten aanzienlijk. De stijging wordt bijna geheel veroorzaakt door de kosten voor juridisch advies, het voeren van juridische procedures en door extra inzet vanuit de AZL-organisatie. De kosten die samenhangen met juridische procedures bedroegen in 2017 € 492 duizend. Het bestuur constateert dat de kosten voor pensioenbeheer in 2017 fors hoger zijn dan begroot, maar is van oordeel dat de stijging incidenteel is.

Het bestuur kijkt ook naar het kostenniveau. Daartoe heeft SPT meegedaan aan een extern benchmarkonderzoek van Lane Clark & Peacock (LCP). De resultaten zijn gebaseerd op cijfers in de periode 2014-2016 (peergroup: 42 fondsen met 2.500 - 5.000 deelnemers). Hieruit bleek dat 27 fondsen minder kosten per deelnemer hadden en 14 fondsen meer kosten per deelnemer hadden dan SPT. Het gemiddelde kostenniveau per deelnemer in de afgelopen 3 jaar (2014-2016) bedroeg bij SPT € 418, terwijl dat bij de peergroup € 385 was.

Ten aanzien van de hoogte van kosten baseert het bestuur van SPT zijn oordeel ook op de toekomstanalyse, waarin een aantal relevante grootheden zijn vastgelegd. De toekomstanalyse bevat triggers waarmee beoordeeld wordt of zelfstandige uitvoering van het fonds nog kostenefficiënt is.

In dit verband zijn twee grootheden relevant, namelijk 1) de uitvoeringskosten per deelnemer en 2) de relatieve uitvoeringskosten (de uitvoeringskosten als percentage van de voorziening exclusief de kostenvoorziening).

De uitvoeringskosten in 2017 per deelnemer bedroegen € 324. Dat bedrag is weliswaar hoger dan de € 251 in de toekomstanalyse (opgesteld eind 2016 met verwacht kostenniveau voor 2017), maar lager dan de grens die door het bestuur als kostenefficiënt wordt beschouwd, namelijk € 350. Bovendien zijn de kosten in 2017 ad € 324 per deelnemer vertekend door eenmalige kosten.

Bij onderzoek door LCP naar de kosten voor vermogensbeheer bij SPT (in % van het belegd vermogen) blijkt dat 40 fondsen hogere kosten hebben dan SPT en slechts 3 fondsen lagere kosten dan SPT (peergroup: 44 fondsen met een vermogen van € 1 tot 3 miljard, periode 2016). De gemiddelde vermogensbeheerkosten bij SPT in de periode 2014-2016 waren 0,18%. Bij de peergroup was het gemiddelde 0,40%. Het bestuur ziet hierin de bevestiging dat de in 2015 ingeslagen weg een goede keuze is geweest.

Kosten vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer zijn in 2017 aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2016. Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een BTW-naheffingsaanslag met betrekking tot vermogensbeheerdiensten over de periode 2010-2014 ad € 1.343 duizend. Over de jaren 2015-2017 wordt ook nog een BTW-naheffingsaanslag verwacht. De hoogte van deze heffing is nog niet bekend. Echter, de naheffing zal aanzienlijk lager zijn, omdat het fonds in deze periode slechts beperkt diensten heeft afgenomen van buitenlandse vermogensbeheerders.

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de beheervergoeding aan de vermogensbeheerders, het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten van de accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie. Dit betreft een bedrag van € 3.912 duizend, ofwel 0,20% van het gemiddeld belegd vermogen, waarvan € 3.488 duizend als directe kosten vermogensbeheer terug te vinden is in de jaarrekening.

De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht of kosten voor transacties die gedurende het jaar zijn uitgevoerd. Dit betreft beheerkosten ter hoogte van € 424 duizend. De transactiekosten zijn geschat op € 369 duizend, ofwel 0,02% van het gemiddeld belegd vermogen. De totale kosten vermogensbeheer komen daarmee uit op € 4.281 duizend, ofwel 0,22% van het gemiddeld belegd vermogen.

In de onderstaande tabel zijn de kosten verder uitgesplitst naar de verschillende beleggingscategorieën en overige kosten.

Kosten vermogensbeheer inclusief transactiekosten (x € 1.000)

	2017	2016
Aandelen	263	256
Vastrentende waarden	680	671
Vastgoed	11	11
	954	938
Kosten overlay beleggingen	911	689
Bewaarloon	138	192
Kosten fiduciair beheer	249	249
Advieskosten vermogensbeheer	51	22
Overige kosten	1.978 ¹⁾	620
	3.327	1.772
Totaal	4.281	2.710

1) inclusief BTW-naheffingsaanslag 2010 - 2014 ad € 1.343 duizend

Uitbesteding

Een belangrijk aandachtspunt van de uitbestedingscommissie is de kostenbeheersing en -verantwoording ten aanzien van de pensioenbeheerkosten. Het bestuur heeft de ISAE 3402 rapportages van de uitvoerders (AZL, Northern Trust, NNIP, Lombard Odier, Cardano en Kasbank) bestudeerd. Uit de rapportages zijn geen wezenlijke tekortkomingen in de beheersing naar voren gekomen.

Financiële positie van SPT

De voorziening pensioenverplichtingen van SPT is ultimo 2017 gebaseerd op de Prognosetafel 2016 van het Actuarieel Genootschap en de ervaringssterfte SPT 2016 die eind 2016 is vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen is ultimo 2017 vastgesteld op € 1.690 miljoen. De reserves bedragen € 223 miljoen positief, hetgeen resulteert in een actuele dekkingsgraad van 113,2%. De beleidsdekkingsgraad bedraagt 111,9%.

Voor het pensioenfonds zijn een viertal dekkingsgraaddefinities relevant:

1. Actuele dekkingsgraad: deze dekkingsgraad wordt berekend met behulp van de rentetermijnstructuur van DNB waar de marktrente en de UFR in verwerkt is. Deze bedraagt per 31 december 2017 113,2%;
2. Marktdekkingsgraad: de dekkingsgraad op basis van marktrente (zonder UFR) bedraagt op 31 december 2017 112,7%. Deze dekkingsgraad wordt gebruikt voor de sturing en toetsing van het renteafdekkingsbeleid;
3. Beleidsdekkingsgraad: dit is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen 12 maanden. Pensioenfondsen moeten beslissingen zoals verhoging of korting baseren op de beleidsdekkingsgraad. Deze bedraagt op 31 december 2017 111,9%;
4. Reële dekkingsgraad: de reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad voor volledige toeslagverlening volgens inflatiematrix. De reële dekkingsgraad bedraagt per 31 december 2017 91,9%.

Het minimaal vereist eigen vermogen (dekkingsgraad) bedraagt 104,0%. Het vereist eigen vermogen (dekkingsgraad) bedraagt 108,4%. Aangezien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan de vereiste dekkingsgraad is het fonds per eind juni 2017 uit herstel.

Eind 2017 is onderzocht of de kostenvoorziening vanaf 2018 nog toereikend is om alle toekomstige uitvoeringskosten te dekken, gezien de sterke stijging van de uitvoeringskosten in 2017. Dit heeft geleid tot een stijging van de kostenvoorziening (3,2% van de technische voorziening ultimo 2016 naar 3,35% ultimo 2017). Het bestuur heeft besloten om de kostenvoorziening eens in de twee jaar te herijken, op het moment van de herziening van de prognosetafels van het Actuarieel Genootschap.

Herstelplan

Door de verbetering van de dekkingsgraad is het fonds sinds het tweede kwartaal 2017 niet langer in een situatie van tekort.

Communicatie

In het verslagjaar heeft SPT het nieuwe communicatiebeleidsplan 2017-2019 in gebruik genomen. In dit plan is vastgelegd op welke wijze het fonds de komende jaren met de deelnemers communiceert. Hierin zijn de hoofdlijnen van het beleid op het gebied van communicatie en voorlichting beschreven en is aangegeven op welke wijze het fonds aan zijn (wettelijke) communicatieverplichtingen voldoet. Om meer zicht te krijgen op de informatiebehoefte van deelnemers, heeft SPT besloten om te starten met de inrichting van een deelnemerspanel. Het fonds wil hiermee tevens de betrokkenheid van de deelnemers bij het fonds vergroten.

Om het communicatiebeleid op een efficiënte en gestructureerde manier uit te kunnen voeren stelt SPT jaarlijks een jaarkalender op van communicatie-activiteiten die voortvloeien uit het communicatiebeleidsplan. In deze kalender zijn de belangrijkste (periodieke) momenten opgenomen waarop het fonds de deelnemers informeert over de pensioenregeling, het fondsbeleid en de ontwikkelingen bij het fonds.

De website van SPT wordt gedurende het jaar actueel gehouden. Gekozen is voor een doelgroepgerichte indeling van de website. De kosten voor het verzenden van de informatie aan de deelnemers worden zo veel mogelijk beperkt door de informatie via digitale kanalen aan te bieden. In het verslagjaar zijn drie digitale nieuwsbrieven verzonden. Daarnaast is enkele malen gebruik gemaakt van een e-mailservice om deelnemers te informeren over belangrijke ontwikkelingen bij het fonds.

In het verslagjaar heeft het fonds onder meer de volgende communicatieactiviteiten uitgevoerd:

- een verkorte versie van het jaarverslag 2016 is aan alle deelnemers verstuurd, zowel de verkorte versie als de volledige versie zijn gepubliceerd op de website;
- het UPO per 1 januari 2017 voor de arbeidsongeschikten is in september 2017 verzonden;
- in november 2017 is het UPO verzonden aan de pensioengerechtigden;
- in maart, oktober en december 2017 is een digitale nieuwsbrief verzonden aan de deelnemers van SPT;
- in juni, september en november is een e-mailalert met een nieuwsupdate verstuurd naar de deelnemers van SPT;
- maandelijks is de actuele dekkingsgraad van SPT via de website gepubliceerd;
- vragen van deelnemers zijn doorlopend beantwoord via de helpdesk, en door individuele bestuursleden;
- er zijn maandelijks nieuwsberichten op de website geplaatst over pensioengerelateerde onderwerpen.

SPT heeft in mei 2017 alle deelnemers per post geïnformeerd over de digitalisering van de communicatie. Het fonds kiest voor digitale communicatie met alle betrokkenen, tenzij hiervan om wettelijke of persoonlijke redenen geen gebruik kan worden gemaakt. In dat geval worden deelnemers per post geïnformeerd. In de verstuurd informatiebrief is aan deelnemers de mogelijkheid geboden bezwaar te maken tegen digitale communicatie conform de wettelijke verplichting op dit vlak.

Pensioen1-2-3/Pensioenschets/Pensioenvergelijker

Pensioen 1-2-3 is een nieuw digitaal communicatiemiddel dat iedere pensioenuitvoerder op grond van de Wet pensioencommunicatie vanaf 1 juli 2016 moet gebruiken. Dit document bestaat uit drie lagen. De deelnemer krijgt gelaagde informatie over zijn pensioenregeling. Laag 1 bevat een beknopte weergave van de pensioenregeling. In laag 2 worden de onderdelen uit laag 1 uitgebreider beschreven. Laag 3 bestaat uit documenten die bij de regeling horen, bijvoorbeeld het pensioenreglement. De Pensioen 1-2-3 van SPT is op de website te vinden.

Ook is vanaf 2016 voor deelnemers de Pensioenschets beschikbaar. De Pensioenschets is een interactieve tool die de deelnemer in staat stelt om te kunnen beoordelen of zijn pensioenvoorziening toereikend is. De Pensioenvergelijker is een checklist die de deelnemer helpt om twee regelingen met elkaar te vergelijken. Hoewel het niet wettelijk verplicht is, heeft SPT de Pensioenvergelijker al gevuld met informatie over de eigen pensioenregeling. Beide tools zijn terug te vinden op de website van SPT.

Pensioenregister

Vanaf 2016 moeten pensioenuitvoerders vaker gegevens aanleveren bij het Pensioenregister, mijnpensioenoverzicht.nl. Binnen vier maanden moet een collectieve wijziging zichtbaar zijn in het Pensioenregister. Vanaf 1 juli 2016 ververst SPT vier keer per jaar de gegevens voor het Pensioenregister.

Klachten- en geschillenregeling

In 2017 is door deelnemers geen beroep gedaan op de klachten- en geschillenregeling.

Uitvoeringsovereenkomst

In 2009 heeft SPT met de BPVT een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. In november 2017 is met de BPVT afgesproken deze overeenkomst uit te breiden met een addendum, waarin de toeslagambitie is vastgelegd. Dit addendum is formeel ondertekend in januari 2018 en vervolgens in februari 2018 naar DNB gestuurd.

Pensioenreglement

Het reglement is gewijzigd per 1 januari 2017.

De wijzigingen betreffen:

- Een aanpassing van de hoog-laagregeling waarmee het mogelijk wordt om het pensioen te vervroegen en uit te stellen op basis van de normale voorwaarden, maar met de mogelijkheid van een hoog-laag-uitkering;
- De vervroegde pensioen-ingang is aangepast in verband met de wijziging van de fiscale regels voor vervroegen van pensioen met ingang van 1 juli 2016. Tot deze datum lag de vroegst mogelijk datum van pensionering op 60 jaar zonder dat de dienstbetrekking beëindigd hoeft te worden;
- De mogelijkheid om gemiste toeslagen uit het verleden te kunnen inhalen vanaf 2015 is toegevoegd;
- Een aantal wettelijke aanpassingen.

Het meest actuele pensioenreglement is beschikbaar op de website van SPT.

Governance

Algemene vergadering van deelnemers

Op 20 juni 2017 heeft de Algemene vergadering van deelnemers van SPT plaatsgevonden. De vergadering werd bijgewoond door meer dan 100 deelnemers. Tijdens de vergadering heeft het bestuur een toelichting gegeven op het jaarverslag 2016 en op de ontwikkelingen die het fonds raken, waarin met name de governance discussie uitgebreid besproken is. Tijdens de vergadering werd Sako Zeverijn herbenoemd als vice-voorzitter van SPT en werd Han Bakker benoemd als kandidaat-bestuurslid van SPT, met de bedoeling om na een scholings- en inwerktraject per 1 januari 2018 benoemd te worden tot voorzitter van SPT.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestond in het verslagjaar uit vier deelnemers van SPT (vanaf 30 november uit drie leden). Twee leden van het verantwoordingsorgaan (VO) waren tevens bestuurslid van de beroepspensioenvereniging (BPVT). Het VO doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

Raad van toezicht

SPT heeft een raad van toezicht bestaande uit drie onafhankelijke deskundigen. De raad van toezicht doet verslag van zijn bevindingen in dit jaarverslag.

Bestuursvergaderingen

In het verslagjaar hebben maandelijks bestuursvergaderingen plaatsgevonden. Tijdens de bestuursvergaderingen komen onderwerpen aan bod die te maken hebben met onder andere de financiële positie van het fonds, wijzigingen in wet- en regelgeving, beleggingsbeleid, risicomanagement, communicatie, governance-beleid en uitbestedingsbeleid. Het bestuur heeft in het verslagjaar drie keer vergaderd met het verantwoordingsorgaan, twee keer met de raad van toezicht en één bijeenkomst gehouden met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht samen. Ook met het BPVT-bestuur hebben twee vergaderingen plaatsgevonden. Daarnaast is regelmatig op informele wijze overlegd met de verschillende organen over de governance van het fonds en de risicohouding.

Bestuurlijke geschiktheid en evaluatie

SPT beschikt over een geschiktheidsplan en heeft dat in 2017 geactualiseerd. In het eerste kwartaal van 2017 heeft een zelfevaluatie van het bestuur plaatsgevonden onder begeleiding van een externe partij (zoals voorgeschreven in de Code Pensioenfondsen).

Naleving wet- en regelgeving

Het afgelopen jaar zijn aan het fonds geen dwangsommen of boetes opgelegd.

Compliance

SPT beschikt over een compliance-programma, waarbij verbonden personen de mogelijkheid hebben om incidenten te melden aan de compliance officer. Bij ieder gemeld incident vindt een proactieve dialoog plaats, waarbij beheersmaatregelen worden geïmplementeerd om toekomstige herhaling te voorkomen. SPT beschikt daarnaast over een gedragscode en een integriteitsbeleid. Begin 2018 heeft de compliance officer van de bestuursleden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van de raad van toezicht een verklaring ontvangen met betrekking tot het naleven van deze gedragscode. Uit de inhoud van deze verklaringen zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Compliance is een vast agendapunt in iedere bestuursvergadering. Het integriteitsbeleid is in 2016 geactualiseerd.

Naleving Code Pensioenfonds

Het bestuur heeft in januari 2017 de naleving van de Code Pensioenfonds geïnterpreteerd. Gebleken is hierbij dat een groot deel van de normen wordt nageleefd. Op onderdelen is dit echter nog niet het geval. Het bestuur heeft hier actie op ondernomen. Voor enkele normen geldt dat het een bewuste keuze is van het bestuur om van de Code Pensioenfonds af te wijken. Het bestuur voldoet – met uitzondering van de normen 25, 26, 51, 65, 66, 67 en 68 – aan de Code Pensioenfonds. De argumenten voor afwijking van de code zijn hieronder vermeld.

– *Communicatie en transparantie (Norm 25 en 26)*

Meting van de effectiviteit van communicatiemiddelen heeft nog niet plaatsgevonden. Het bestuur is echter wel van plan dat te doen plaatsvinden vanaf het komend jaar. In het nieuwe communicatiebeleidsplan worden hiertoe mogelijkheden opgenomen.

– *Benoeming, ontslag en schorsing (Norm 45)*

Deze norm wordt gedeeltelijk toegepast als gevolg van het feit dat statutair benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden van het fonds bij de beroepspensioenvereniging (BPVT) is belegd.

– *Geschiktheid (Norm 51)*

Het bestuur heeft in het verslagjaar het functioneren van het bestuur als geheel geëvalueerd. Hierbij was een externe partij betrokken zoals de code voorschrijft. Het geschiktheidsplan is in 2017 gewijzigd, zodat een dergelijke evaluatie een keer in de twee jaar plaatsvindt.

– *Diversiteit (Norm 65 t/m 68)*

De huidige samenstelling van zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan is niet in overeenstemming met de normen zoals die zijn voorgeschreven door de Code Pensioenfonds. Noch het bestuur noch het verantwoordingsorgaan hebben een vrouw als lid. De ondervetegenwoordiging van vrouwen in het deelnemersbestand van SPT is de reden dat het niet gelukt is tot nu toe om vrouwelijke bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan aan te trekken. Ook wat betreft leeftijd geldt dat bestuur en verantwoordingsorgaan niet zijn samengesteld in overeenstemming met de code. Een belangrijke oorzaak daarvan is het feit dat bij SPT sinds 1995 geen nieuwe deelnemers meer toetreden. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is hierdoor hoger dan bij veel andere fondsen. SPT streeft diversiteit binnen de organen na rekening houdend met complementariteit en geschiktheid. Sinds 2017 werkt het fonds aan een diversiteitsbeleid om hier invulling aan te geven.

Stand van zaken opvolging aanbevelingen verantwoordingsorgaan

In 2017 heeft het verantwoordingsorgaan bij het jaarverslag 2016 aanbevelingen gedaan. Deze hebben geleid tot de volgende reactie van het bestuur:

– *Aanbeveling VO: het instellen van een ledenpanel dat bestaat uit een getrouwe afspiegeling van het deelnemersbestand. Dat biedt de mogelijkheid aan het bestuur en het VO aanzienlijk meer inzicht te krijgen in opvattingen en oordelen van de deelnemers over het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens.*

Opvolging bestuur: het bestuur heeft besloten om een deelnemerspanel in te stellen en heeft een oproep uit laten gaan aan de deelnemers om toe te treden tot het deelnemerspanel.

– *Aanbeveling VO: het verzamelen van zoveel mogelijk e-mailadressen van deelnemers*

Opvolging bestuur: in iedere communicatie-uiting wordt de deelnemer gewezen op het registreren van het e-mailadres.

– *Aanbeveling VO: het actualiseren van het ambitieniveau en de risicohouding en de vastlegging ervan aanleveren bij DNB*

Opvolging bestuur: het bestuur heeft gedurende het verslagjaar overeenstemming bereikt met de BPVT over de toeslagambitie.

Deze is begin 2018 vastgelegd in een addendum op de uitvoeringsovereenkomst dat is gedeeld met DNB

-
- *Aanbeveling VO: het alert blijven op de uitvoeringskosten in de meest ruime zin*
Opvolging bestuur: het bestuur heeft deze aanbeveling opgevolgd. De kosten in 2017 waren hoger dan gepland door incidentele lasten. Voor 2018 is een goede planning en begroting gemaakt. Daarnaast worden de uitvoeringskosten continu gemonitord.

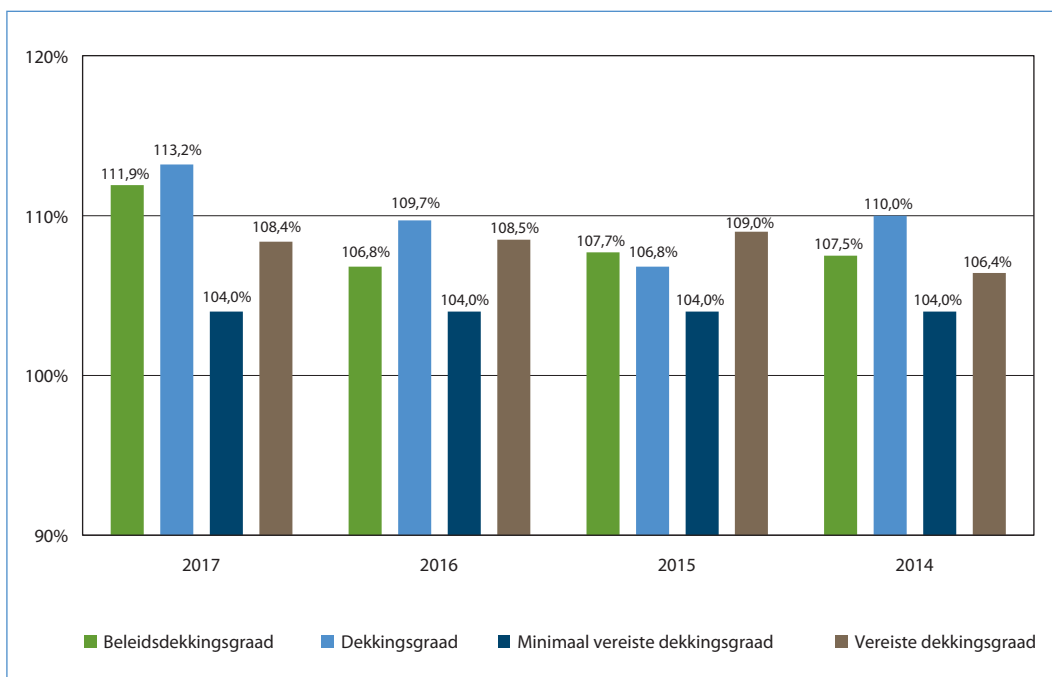
 - *Aanbeveling VO: het beter motiveren van de bestuursbesluiten in de verslagen*
Opvolging bestuur: in het afgelopen verslagjaar zijn de bestuursbesluiten in de verslagen waar mogelijk nader gemotiveerd.

 - *Aanbeveling VO: het definitief oplossen van de governance-perikelen zodat het voortbestaan van het fonds niet in het gedrang komt.*
Opvolging bestuur: in het afgelopen verslagjaar zijn de besturen van SPT en BPVT met elkaar in overleg getreden, om de uitgangspunten te formuleren voor een hernieuwde en constructieve samenwerking voor de komende jaren. In oktober 2017 is overeenstemming bereikt over onder meer de samenstelling van het bestuur, de toeslagambitie van het fonds en de beperkingen van de kostenoverschrijding.

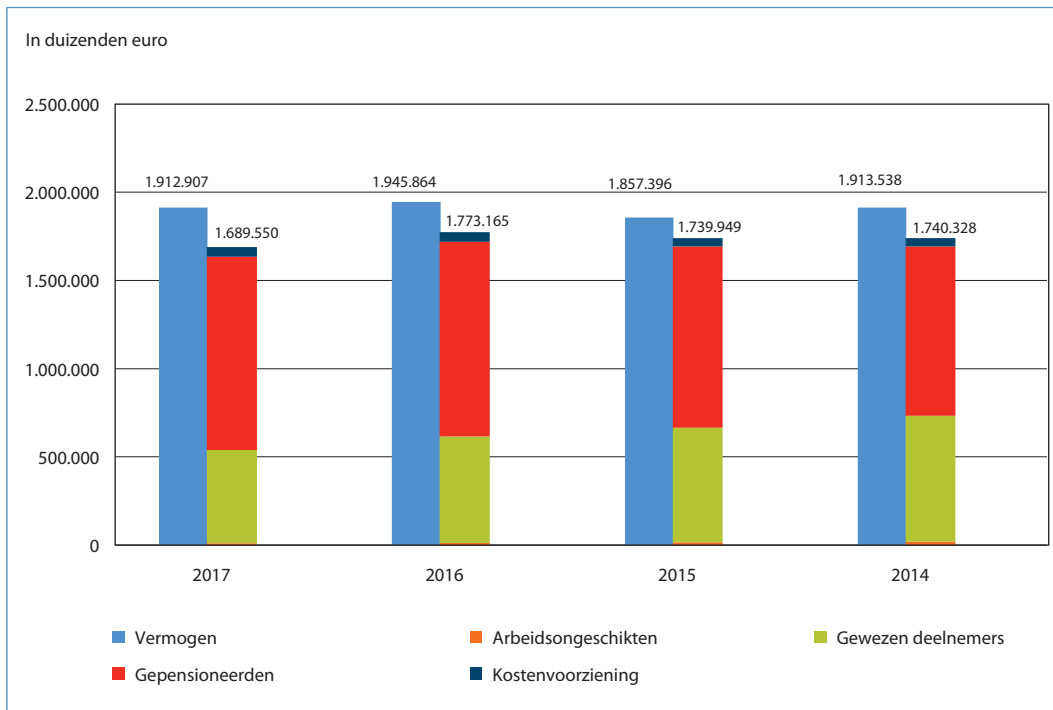
Samenvatting actuariel verslag

Financiële positie

De dekkingsgraad liet over het boekjaar een stijging zien van 109,7% ultimo 2016 naar 113,2% ultimo 2017. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg van 106,8% ultimo 2017 naar 111,9% ultimo 2017. De beleidsdekkingsgraad ultimo 2017 is daarmee hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 108,4%. Hierdoor is de financiële positie toereikend. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad zien. De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek. De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorziening(en) ultimo jaar weer.

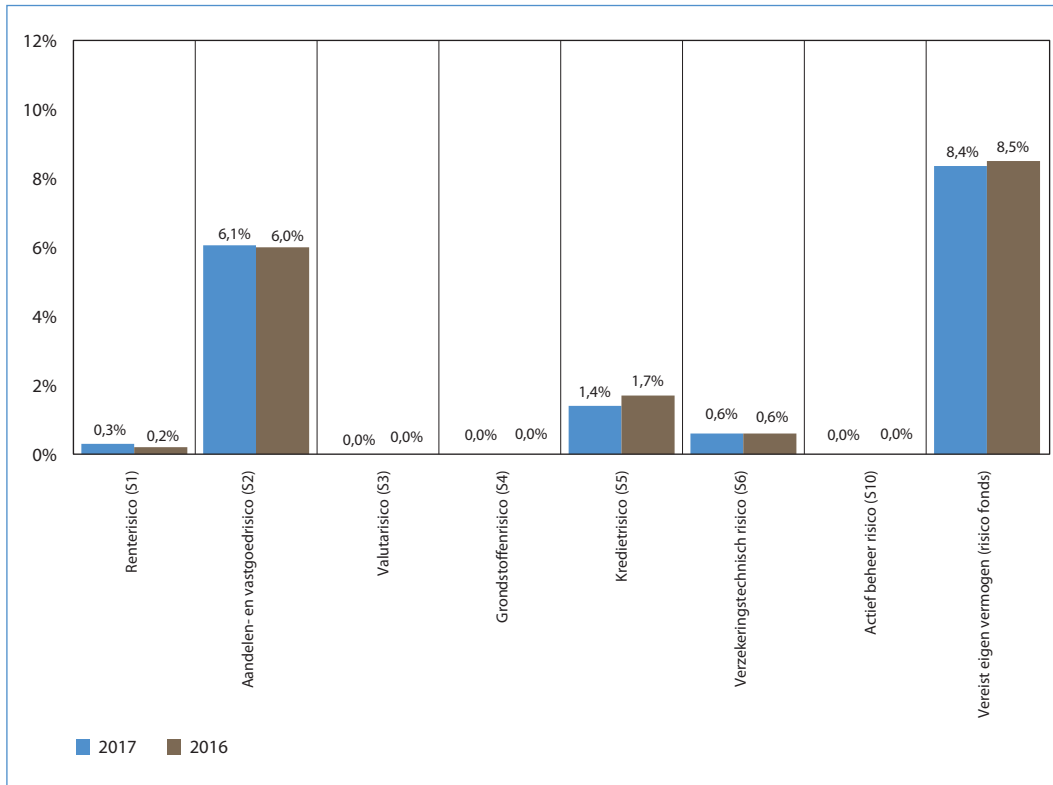
(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkingsgraad bedraagt 104,0% ultimo 2017.

De vereiste dekkingsgraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2017 bedraagt de vereiste dekkingsgraad 108,9% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 108,4% op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille.

Voor de toetsing van de financiële positie wordt de beleidsdekkingsgraad ter hoogte van 111,9% getoetst aan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille, ter hoogte van 108,4%.

De volgende grafiek toont voor 2016 en 2017 de risicocomponenten die onderdeel zijn van de toetsing van het fonds.

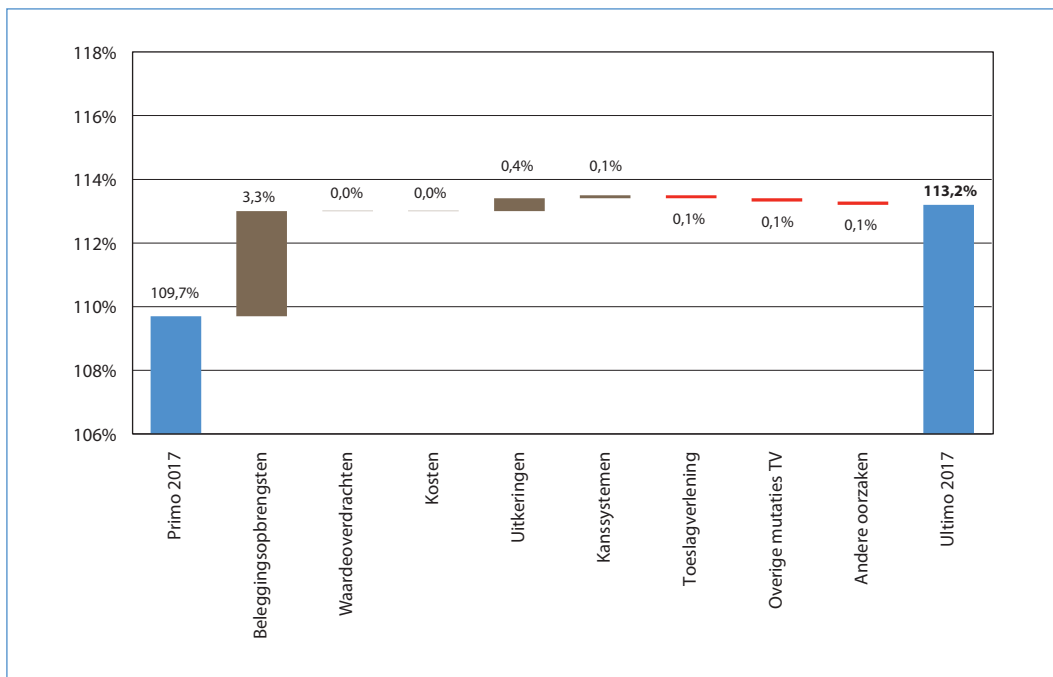

Herstelplan

Het fonds bevond zich ultimo 2016 in een situatie van een tekort. Ultimo het tweede kwartaal van 2017 steeg de beleidsdekkingsgraad weer tot een niveau gelegen boven de vereiste dekkingsgraad en was het herstelplan formeel ten einde.

Analyse van het resultaat

De stijging van de dekkingsgraad van 3,5% in 2017 volgt uit het positieve resultaat van € 50.658 duizend in het boekjaar. In 2016 was er een positief resultaat van € 55.252 duizend. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak, waarbij alle resultaten zijn uitgedrukt in procenten ten opzichte van de financiële positie primo boekjaar.

De component beleggingsopbrengsten heeft een positieve bijdrage geleverd aan de dekkingsgraad. Deze component omvat zowel de wijziging van de rentecurve en de daarmee samenhangende wijziging in het vermogen en de voorziening, als het gerealiseerde overrendement.

Verzekerdenbestand

	Arbeids- ongeschikten	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2016	22	2.829	4.125	6.976
Mutaties door:				
Ingang pensioen	-2	-194	263	67
Uitgaande waardeoverdracht	0	0	0	0
Overlijden	-1	-6	-143	-150
Afkoop	0	-1	-4	-5
Andere oorzaken	0	-2	-9	-11
Mutaties per saldo	-3	-203	107	-99
Stand per 31 december 2017	19	2.626	4.232	6.877

Stand ultimo jaar (in aantallen)

	2017	2016	2015	2014
Niet-ingegaan pensioen	2.645	2.851	3.127	3.404
Ingegaan pensioen				
Ouderdompensioen	3.256	3.139	2.942	2.737
Nabestaandenpensioen	976	986	979	974
	4.232	4.125	3.921	3.711
Totaal aantal personen	6.877	6.976	7.048	7.115

Beleggingsbeleid

Algemeen

De doelstelling van het beleggingsbeleid is het pensioenvermogen dusdanig te beleggen dat (a) met een grote mate van zekerheid de nominale pensioenen uitgekeerd kunnen worden en dat (b) op lange termijn de toeslagambitie fonds van het fonds van 1,15% gemiddeld per jaar waargemaakt kan worden. Hierbij spelen risico, kwaliteit en diversificatie een belangrijke rol. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Asset Liability Management

Om te komen tot een optimale samenstelling van de assetmix van de portefeuille op hoofdlijnen is gebruik gemaakt van de uitkomsten van een Asset Liability Management (ALM) studie. In deze studie wordt rekening gehouden met het toeslagenbeleid, het premiebeleid en de pensioenverplichtingen. Zodoende worden het beleggingsbeleid, het financieringsbeleid en het pensioenbeleid op elkaar afgestemd. In 2018 zal een nieuwe ALM-studie uitgevoerd worden.

Matching- & returnportefeuilles

De inrichting van de portefeuillestructuur is gebaseerd op de doelstellingen en risicokaders van het pensioenfonds. De strategische normwegingen van de portefeuillestructuur bestaan uit: 65% matchingportefeuille en 35% returnportefeuille.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille is gericht op de uitvoering van (een deel van) de strategische renteafdekking. Naast renteswaps worden in deze portefeuille obligaties aangehouden om onder andere te kunnen voldoen aan de 'collateral' (onderpand) verplichtingen van deze renteswaps. Met deze portefeuille wordt geen outperformance doelstelling nagestreefd. De benchmark voor de matchingportefeuille is gebaseerd op de jaarlijkse uitkeringsprognose. De doelstelling van de matchingportefeuille is het afdekken van 85% van de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de rentegevoeligheid van de bedrijfsobligatieportefeuille in de returnportefeuille.

De matchingportefeuille is opgebouwd uit staatsobligaties met een rating van AA- of hoger (Nederland, Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk, Finland en België) en euro renteswaps die alleen met solide tegenpartijen worden/zijn afgesloten. Kasgelden kunnen in een geldmarktfonds worden aangehouden. Er vindt een dagelijkse bewaking van het onderpand plaats die wordt uitgevoerd door de aangestelde vermogensbeheerder.

Returnportefeuille

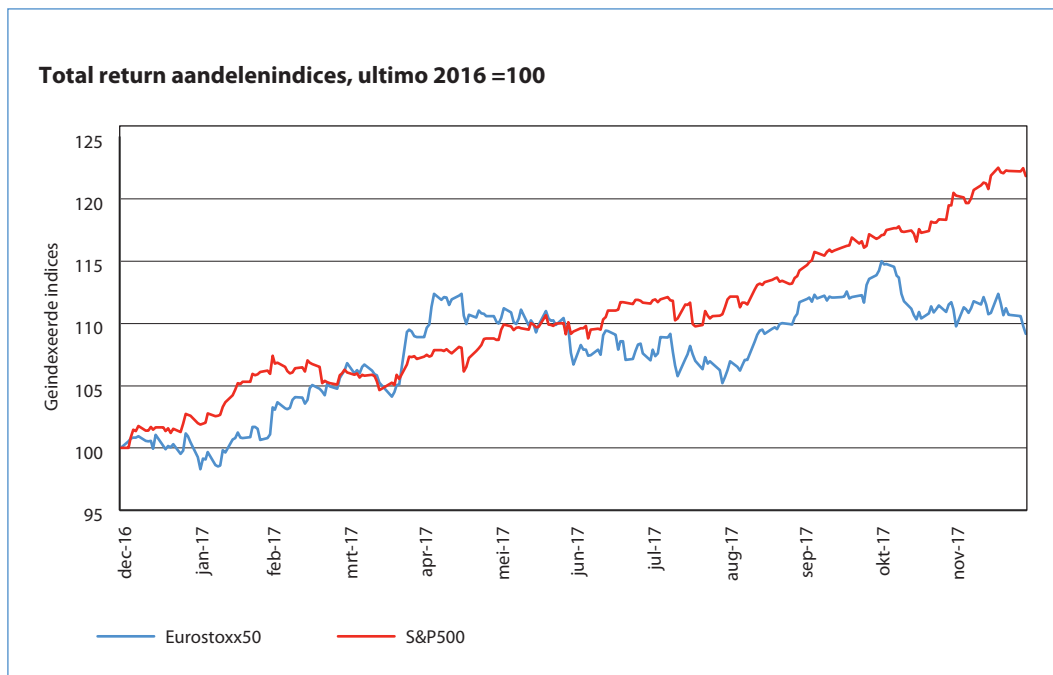
De returnportefeuille beoogt de toeslagambitie van het pensioenfonds te realiseren en bestaat uit een wereldwijd belegde aandelenportefeuille en een euro bedrijfsobligatieportefeuille. De rentegevoeligheid van dit deel van de returnportefeuille wordt meegenomen bij de berekening van het afdekkingspercentage van het renterisico.

Marktonwikkelingen

Ondanks onrust op de markten aan het begin van het jaar, ten gevolge van wereldwijde politieke en protectionistische risico's en de "America First" retoriek van President Trump, bleek 2017 uiteindelijk een goed jaar voor de wereldwijde economie, waarbij macro-economische indicatoren verbeterden gedurende het jaar. Centrale banken, die het afgelopen jaar de hoeksteen zijn geweest van de financiële markten, hebben het normalisatiebeleid het afgelopen jaar geleidelijk voortgezet. Stabiele groei zonder inflatie stond in 2017 centraal bij de gunstige situatie voor de markten.

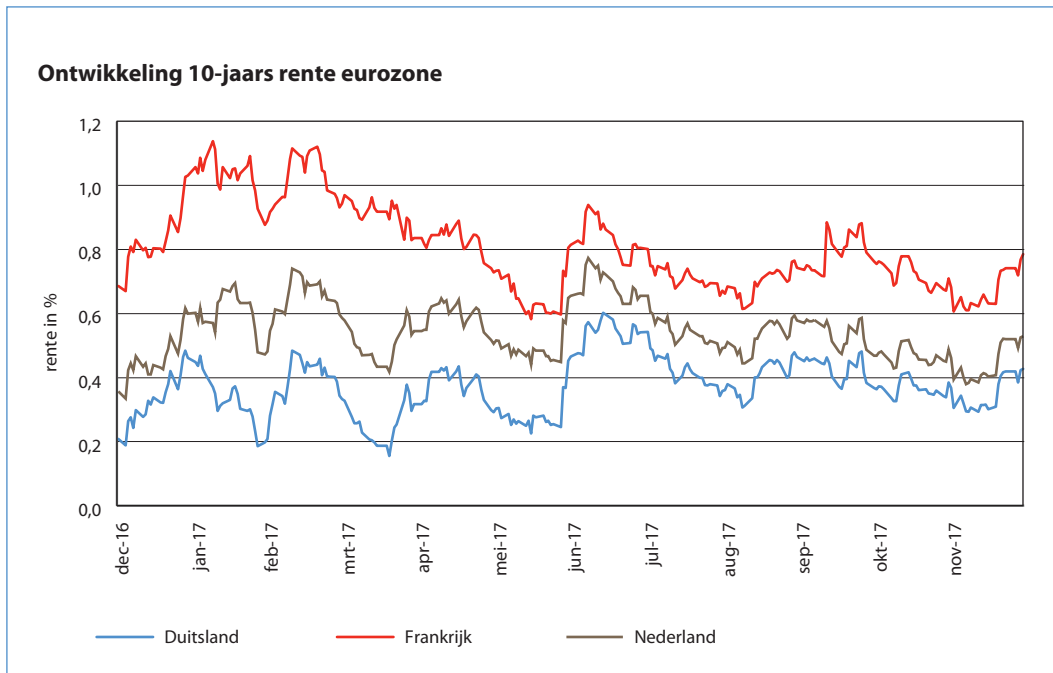
Aandelen

Terugkijkend, bleek 2017 een goed jaar voor aandelenbeleggers, aangezien aandelenindices wereldwijd stegen. Aanhoudende economische groei boven de trend, hielp bedrijven om sterke winstcijfers neer te zetten, die zorgden voor sterke rendementen op aandelen. In 2017 zagen we de volgende beweging op de aandelenmarkten. De Amerikaanse Standards & Poor's (S&P500) liet in USD een rendement zien van 22%, terwijl de Europese aandelen (Eurostoxx50) in € gemeten, stegen met 9%.

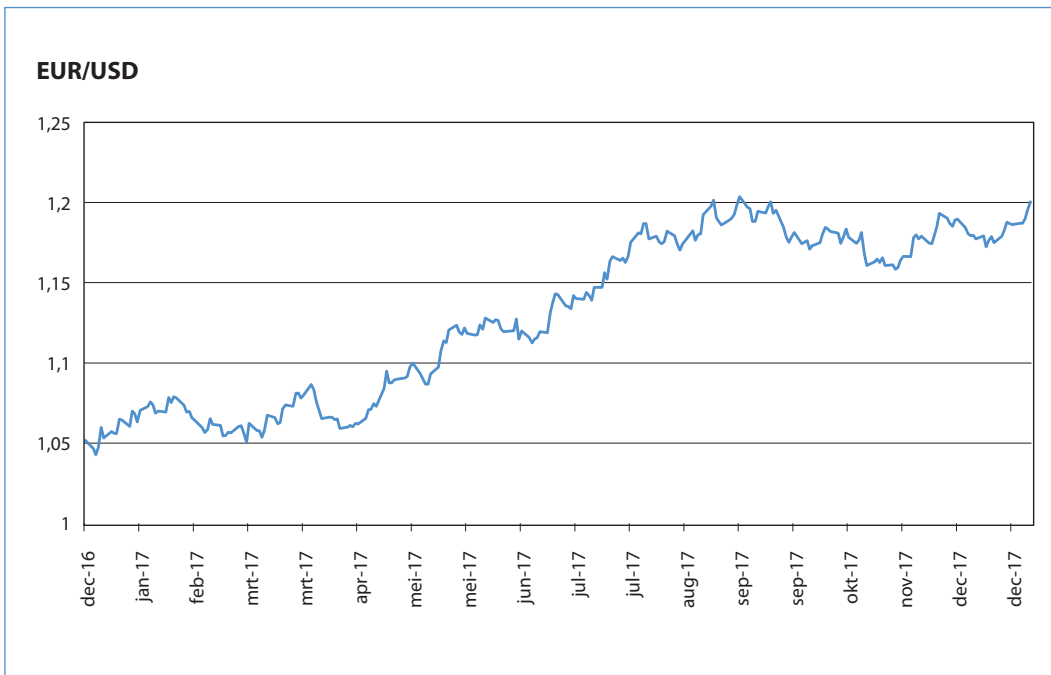
Rente

In tegenstelling tot de aanvankelijke verwachtingen, deden vastrentende waarden het relatief goed in 2017, mede doordat de inflatiedruk beperkt bleef en door het verder inkomen van de creditspreads. In 2017, liep de swaprente tussen de 20 en 30 basispunten op tussen het 5 en 50-jarig segment, terwijl de rente voor de hele korte looptijden iets daalde. De rente op 10-jaars Nederlandse staatobligaties steeg in 2017 met 17 basispunten, terwijl de Franse 10-jaars rente 10 basispunten opliep.

Vreemde valuta

Een belangrijke ontwikkeling in 2017 was verder het sterker worden van de euro ten opzichte van de meeste overige valuta. Zo steeg de euro in 2017 ten opzichte van de Amerikaanse dollar en liep de EUR/USD op van 1,05 naar 1,20. Over geheel 2017 steeg de euro daarmee bijna 15% in waarde ten opzichte van de Amerikaanse dollar.

Beleggingsportefeuille

De beleggingsportefeuille van SPT is per 31 december 2017 als volgt samengesteld:

Feitelijke en strategische mix per 31 december 2017

Beleggingscategorie	Feitelijke verdeling in mln	Feitelijke verdeling in %	Norm-weging
Matchingportefeuille	€ 1.180	61,9%	65%
Credits	€ 294	15,4%	15%
Aandelen	€ 433	22,7%	20%
Totaal	€ 1.907	100,0%	100%

Rebalancing beleid

Eens per jaar vindt rebalancing plaats van de portefeuille en wordt de feitelijke verdeling in lijn gebracht met de normweging. De rebalancing vindt in principe plaats in het eerste kwartaal van het jaar. Door de stijging van de rente is de allocatie naar de matching portefeuille gedaald ten opzichte van de normweging, terwijl de allocatie naar aandelen is gestegen als gevolg van het oplopen van de aandelenbeurzen. Begin 2018 is de portefeuille weer geherbalanceerd naar de normgewichten.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille heeft tot doel om 85% van de rentegevoeligheid van de verplichtingen af te dekken. In 2017 is de rente voor SPT per saldo licht gestegen: van gemiddeld 1,0% naar gemiddeld 1,2% (op basis van de swaprente). Als gevolg van de stijging van de rente is op de matchingportefeuille een negatief rendement behaald van -2,6%, in lijn met de daling van de verplichtingen. Over het afgelopen jaar was de effectieve renteafdekking 89%, in lijn met de doelstelling van 85%. Per 31 december 2017 bedraagt de renteafdekking van de portefeuille 85,7% op basis van de swaprente, met inbegrip van de bedrijfsobligaties.

Returnportefeuille

Op de returnportefeuille is een positief rendement behaald van 9,9%, in lijn met de benchmark. De returnportefeuille betreft 35% van de SPT-portefeuille en bestaat voor 20% uit aandelen en 15% uit bedrijfsobligaties (credits).

Credits

Ondanks de lichte stijging van de rente is op de credits een positief rendement behaald van 1,0%, als gevolg van het inkomen van de creditspreads. Aangezien het een buy-and-hold portefeuille betreft is het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan het rendement van de portefeuille.

Aandelen

De passieve aandelenportefeuille behaalde een positief rendement van 16,3%, in lijn met de benchmark. Dit betreft het resultaat inclusief valuta-afdekking. De meeste vreemde valuta zijn in 2017 gedeprimeerd ten opzichte van de euro. De US Dollar is bijvoorbeeld gedeprimeerd van 1,05 naar 1,20 EUR/USD, ofwel een daling met 15%. Aangezien SPT valutarisico zoveel mogelijk afdekt heeft de daling van de portefeuille geen effect gehad op het rendement op de aandelenportefeuille. Het rendement zonder valuta-afdekking bedraagt 7,4%.

Totaalrendement

Het totaalrendement van de portefeuille bedraagt 2,0%, in lijn met de benchmark.

Rendement 2017

Beleggingscategorie	Portefeuille rendement	Benchmark rendement	Relatieve performance
Matchingportefeuille	-2,6%	-2,1%	-0,5%
Credits	1,0%	1,0%	-
Aandelen	16,3%	16,5%	-0,2%
Totaal	2,0%	2,1%	-0,1%

De matchingportefeuille kent geen rendementsdoelstelling en heeft als doel 85% van het renterisico af te dekken. Deze doelstelling is gehaald met een gemiddelde ex-post afdekking van het renterisico in 2017 van 89%. De asset allocatie, d.w.z. de overweging in aandelen, heeft een positieve bijdrage geleverd aan de relatieve performance. Per saldo is het portefeuille rendement iets lager uitgekomen dan het benchmark rendement.

Rendement over de afgelopen vijf jaar

Het rendement over de afgelopen 5 jaar heeft zich als volgt ontwikkeld.

5-jaars rendement

Jaar	Portefeuille rendement	Benchmark rendement	Relatieve performance
2013	2,1%	1,8%	0,3%
2014	24,1%	24,2%	-0,1%
2015	0,2%	-0,1%	0,3%
2016	8,4%	7,7%	0,7%
2017	2,0%	2,1%	-0,1%
Gemiddeld per jaar	7,0%	6,8%	0,2%

Het fonds heeft de afgelopen 5 jaar een gemiddeld meetkundig rendement behaald van 7,0% ten opzichte van een benchmark rendement van 6,8%. Gezien het passieve karakter van de beleggingsportefeuille is de doelstelling van het fonds om een rendement te behalen dat in lijn ligt met de benchmark. Er wordt derhalve niet gestreefd naar outperformance. Bovenstaande tabel laat zien dat het gemiddeld rendement dicht bij de benchmark ligt.

Ontwikkeling van de dekkingsgraad

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad op basis van de UFR-rente bedroeg aan het begin van het jaar 109,7%. In onderstaande tabel wordt het verloop van de dekkingsgraad gedurende 2017 nader geanalyseerd. Het renterisico is voor 85% afgedekt door de matchingportefeuille (op basis van de swaprente). Hierdoor werd de dekkingsgraad met 1,5% verlaagd. Het rendement op de returnportefeuille bedroeg 9,9%; hierdoor steeg de dekkingsgraad met 3,6%. Zodoende kon tezamen met het effect van overige posten de dekkingsgraad berekend op UFR-basis met 3,5% stijgen tot 113,2%.

Verloop dekkingsgraad

	Dekkingsgraad
Dekkingsgraad UFR per 31 december 2016	109,7%
Pensioenuitkeringen/mutatie kasstromen	-0,2%
Bijdrage matchingportefeuille	-1,5%
Bijdrage returnportefeuille	3,6%
Mutatie verplichtingen (excl mutatie kasstroom)	1,5%
Overige posten	0,1%
Dekkingsgraad UFR per 31 december 2017	113,2%

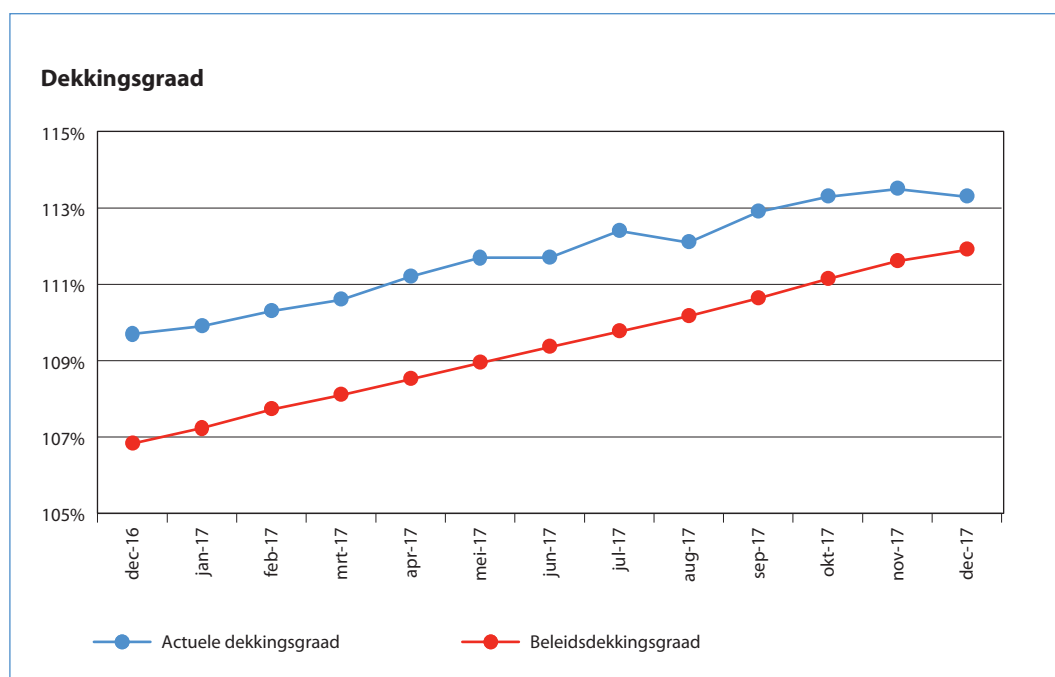
De mutatie van de verplichtingen (exclusief de mutatie van de kasstromen) is een gevolg van de verandering van de rente (+3,0%), alsmede de oprenting van de voorziening (-1,5%).

Gemiddelde rente op voorziening pensioenverplichtingen van SPT

	31 dec 2016	31 dec 2017
Swaprente	1,0%	1,2%
DNB rentetermijnstructuur (inclusief UFR)	1,1%	1,3%

Beleidsdekkingsgraad

Pensioenfondsen dienen beslissingen over het verlenen van toeslag of korten van de pensioenen te baseren op de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de voorgaande 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad is in 2017 gestegen van 106,8% naar 111,9%.

Evaluatie verwacht rendement

De missie van SPT is om uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging per jaar op lange termijn. Deze verwachting is gebaseerd op een dekkingsgraad van 100% en de asset allocatie in de IPS 2017. De onderstaande tabel vergelijkt het verwachte rendement met de realisatie in 2017.

Vergelijking rendement bij dekkingsgraad 100%	Allocatie		
	IPS 2017	Verwacht	Gerealiseerd
Matchingportefeuille	65%	1,4%	-2,6%
Aandelen	20%	6,4%	16,3%
Credits	15%	2,3%	1,0%
Gewogen gemiddelde		2,55%	2,0%
Pensioenverplichtingen		1,4%	-1,5%
Overrendement		1,15%	3,5%

Uit het bovenstaande blijkt dat de doelstelling wat betreft het overrendement in 2017 ruimschoots is gehaald.

Het overrendement is in principe beschikbaar voor toeslagverlening. De beleidsdekkingsgraad was op de peildatum van 30 september 2017 110,6% en daarmee voldoende om een beperkte verhoging van de pensioenaanspraken mogelijk te maken. Deze zijn per 1 januari 2018 verhoogd met 0,11%.

Het gerealiseerde overrendement is voor het overige toegevoegd aan de reserves. Mede daardoor is de actuele dekkingsgraad (berekend op UFR-basis) gestegen van 109,7% naar 113,2%.

Scenario analyse

In de scenario analyse wordt de impact op de dekkingsgraad aangeduid in geval van een renteschok, aandelenschok of een combinatie van beide. Onderstaande tabel laat de scenarioanalyse zien op basis van de DNB-rentetermijnstructuur inclusief UFR.

Scenario Tabel Dekkingsgraad UFR		Rendement zakelijke waarden				
		-25,0%	-12,5%	0,0%	12,5%	25,0%
Parallele verschuiving UFR curve	-0,50%	106,0%	109,0%	111,9%	114,8%	117,7%
	-0,25%	106,5%	109,6%	112,6%	115,6%	118,6%
	0,00%	107,1%	110,2%	113,2%	116,4%	119,5%
	0,25%	107,6%	110,8%	114,1%	117,3%	120,5%
	0,50%	108,2%	111,6%	114,9%	118,2%	121,5%

	< Minimaal Vereiste dekkingsgraad
	< Vereiste dekkingsgraad
	> Vereiste dekkingsgraad

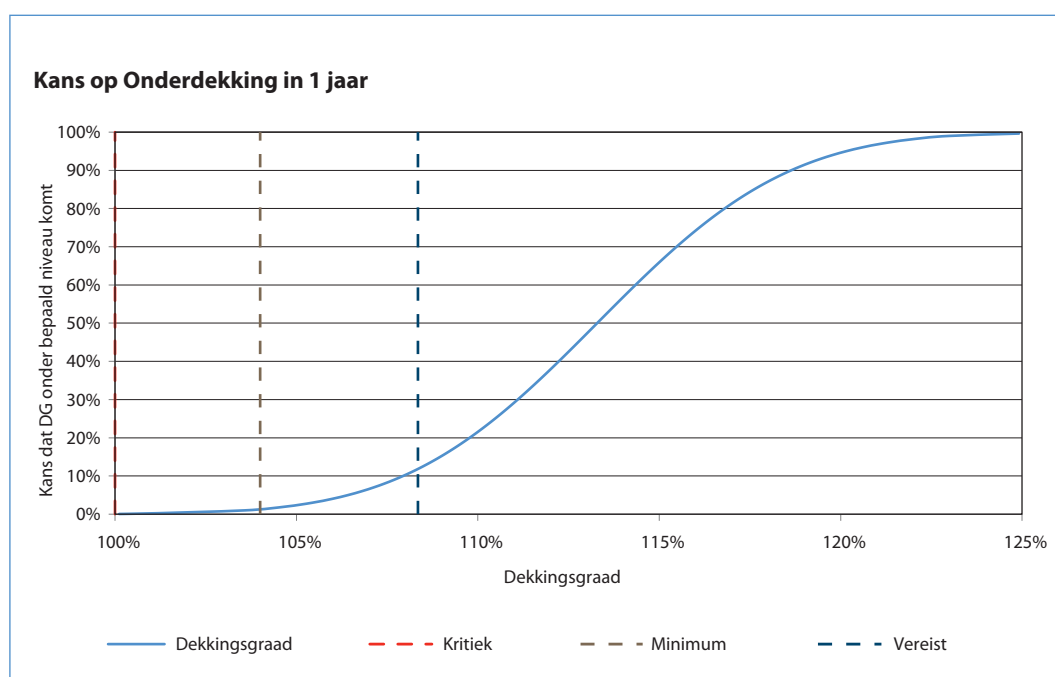
Uit de scenariotabellen blijkt dat de actuele dekkingsgraad van SPT meer gevoelig is voor daling van het rendement op zakelijke waarden dan voor een parallele daling van de rentecurve. Dit is voor het bestuur een gegeven dat volgt uit de bewuste keuzes die het bestuur gemaakt heeft in het beleggings- en risicobeleid. Naar aanleiding van deze tabellen zullen dus geen maatregelen getroffen worden om de effecten van daling respectievelijk verschuiving te mitigeren.

Kans op onderdekking

In onderstaande grafiek wordt weergegeven met welke waarschijnlijkheid de dekking van SPT binnen 1 jaar onder specifieke dekkinggraad-niveaus komt. De verticale stippellijnen geven deze belangrijkste niveaus weer.

De exacte waarden zijn als volgt:

– Actuele dekkinggraad UFR	113,2%
– Kans dekkinggraad onder 100%	0,1%
– Kans dekkinggraad onder Minimum Vereiste Dekkinggraad (104%)	1,3%
– Kans dekkinggraad onder Vereiste Dekkinggraad (108,4%)	11,8%

De waarschijnlijkheidsberekening heeft de UFR-dekkinggraad als startpunt. De beweeglijkheid van de dekkinggraad is bepaald op basis van het Strategisch VEV in evenwicht. Hierbij is uitgegaan van een normale verdeling, waarvan ook impliciet wordt uitgegaan in het DNB VEV model.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Beleggingsovertuigingen

SPT heeft de volgende overtuigingen:

- Een pensioenfonds is een institutionele, lange termijn belegger met als primair doel om pensioenuitkeringen te doen aan de deelnemers. Het heeft daarmee een fiduciaire verantwoordelijkheid om het vermogen op een maatschappelijk verantwoorde manier te beleggen.
- Maatschappelijk verantwoord beleggen hoeft geen rendement te kosten, maar het is ook niet een bron van extra rendement.
- In het beleggingsbeleid moet aansluiting gevonden worden bij de 10 principes van de United Nations Global Compact en bovendien moeten beleggingen in controversiële wapens worden uitgesloten.
- Het maatschappelijk verantwoorde beleggingsbeleid komt tot uitdrukking in het beleggingsbeleid door bepaalde beleggingen die niet aan de criteria voldoen, uit te sluiten.

Uitsluitingenbeleid

SPT kiest voor een uitsluitingenbeleid en houdt een lijst bij van ondernemingen waarin niet wordt belegd. Toepassen van een uitsluitingenbeleid houdt in dat op voorhand bepaalde activiteiten worden uitgesloten, omdat SPT die niet wenst te financieren. Als vertrekpunt voor het uitsluitingenbeleid heeft SPT gekozen voor de 10 principes van de United Nations Global Compact. SPT omarmt, ondersteunt en past deze principes toe in het beleggingsbeleid. De 10 principes gaan in op mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie.

Controversiële wapens

In aanvulling op bovenstaande 10 principes van de United Nations Global Compact heeft SPT als principe geformuleerd: "Ondernemingen dienen niet betrokken te zijn bij de ontwikkeling, productie, verkoop of het onderhoud van controversiële wapens".

Controversiële wapens worden als zodanig beschouwd vanwege het willekeurige en disproportionele humanitaire impact die ze hebben op de burgerbevolking. Ook kunnen de effecten dat deze wapens gevoeld worden lang nadat militaire conflicten zijn beëindigd. Controversiële wapens vallen uiteen in zeven categorieën:

- Anti-persoonsmijnen
- Biologische wapens
- Chemische wapens
- Clustermunitie
- Wapens met verarmd uranium
- Nucleaire wapens
- Wapens met witte fosfor

Op basis van het bovenstaande uitsluitingenbeleid stelt SPT ieder kwartaal een lijst van ondernemingen op die betrokken zijn bij de uitgesloten activiteiten. SPT belegt in separate mandaten niet in ondernemingen op de uitsluitingenlijst en stelt ook niet op een andere wijze kapitaal ter beschikking. Voor beleggingsfondsen geldt dat deze fondsen een eigen en afwijkend maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid kunnen hanteren.

ESG-screening

Voor de exacte samenstelling van de uitsluitingenlijst laat SPT zich adviseren door MSCI. Ieder kwartaal stelt MSCI een uitsluitingenlijst op ten aanzien van controversiële wapens en de uitsluitingen gebaseerd op de 10 principes van de United Nations Global Compact. De uitsluitingenlijst wordt gepubliceerd op de website van SPT.

SPT monitort periodiek de ontwikkelingen op ESG-gebied. In 2017 heeft een studiedag plaatsgevonden waarbij samen met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan van gedachten is gewisseld over de inhoud van het ESG-beleid. Naar aanleiding van de maatschappelijke ontwikkelingen heeft KNMT begin 2018 met SPT overlegd over de wenselijkheid van beleggen in de tabaksindustrie. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur besloten om beleggingen in de tabaksindustrie uit te sluiten. De betreffende beleggingen zijn begin 2018 verkocht in het kader van de jaarlijkse rebalancing.

Risicoparagraaf

Ambities

De missie van SPT is om deelnemers uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging van de pensioenen per jaar op lange termijn. Daar is het beleggingsbeleid op gericht. Eind 2017 was er voor het eerst in lange tijd ruimte voor verhoging, maar deze blijft achter bij de in de missie genoemde 1,15%. Het zal naar verwachting nog enige tijd duren alvorens een verhoging van 1,15% kan worden gerealiseerd. Verhoging van pensioenen is gebonden aan wettelijke regels:

- De eerste regel is dat de dekkingsgraad ten minste 110% moet zijn voordat een pensioenfonds de pensioenen mag verhogen. Voor iedere €100 aan pensioenverplichtingen moet SPT dus €110 aan vermogen aanhouden. Deze buffer van 10% helpt de pensioenen te beschermen tegen kortingen als de financiële situatie van het pensioenfonds tegenzit.
- De tweede regel is dat de pensioenen dienen te voldoen aan de systematiek van toekomstbestendig indexeren. Een pensioenfonds mag de pensioenen pas verhogen als er voldoende geld aanwezig is om dit, naar verwachting, ook volgende jaren te kunnen doen. Voor SPT betekent dit dat de dekkingsgraad circa 117% moet zijn om de pensioenen ieder jaar met 1,15% te kunnen verhogen.

Bij dekkingsgraden van meer dan 110%, maar lager dan de eerder genoemde 117% kunnen de pensioenen wel worden verhoogd, zij het met een lager percentage dan 1,15%. De dekkingsgraad van SPT was op peildatum 30 september 2017 110,6%. Die dekkingsgraad voldeed aan de hiervoor genoemde regels om de pensioenen te kunnen verhogen.

Om uitzicht te bieden op gemiddeld 1,15% verhoging van de pensioenen per jaar op lange termijn, belegt SPT het vermogen van het fonds. Daarmee neemt SPT risico's. Dit betekent dat de gemiddelde verhoging van 1,15% onzeker is. Bij een tegenvallend rendement kan zelfs een situatie ontstaan waarbij verlaging van de pensioenen onvermijdelijk is. SPT denkt dat de kans op verlaging in de komende vijf jaar beduidend minder dan 5% is. Mocht een verlaging noodzakelijk zijn, dan bedraagt deze naar verwachting 2 à 3%.

Belangenafweging

Bij het maken van beleggingskeuzes spelen de volgende belangenafwegingen:

- Voor deelnemers die nu pensioen ontvangen biedt het beleid van SPT op korte termijn beperkt uitzicht op verhoging. Daar staat tegenover dat de inflatie momenteel relatief laag is, waardoor de koopkracht van deze groep niet erg onder druk staat. Op lange termijn heeft deze groep wel uitzicht op verhoging.
- Voor deelnemers die nog geen pensioen ontvangen, biedt het beleid van SPT op lange termijn een reële kans op verhoging waardoor de verwachte inflatie in de toekomst gedeeltelijk gecompenseerd wordt. Voor beide hiervoor genoemde groepen geldt dat zij op lange termijn belang hebben bij het nemen van beleggingsrisico.
- De verwachte koopkracht ('pensioenresultaat') op lange termijn is voor de gemiddelde deelnemer 85%. Dat betekent dat deelnemers met het SPT-pensioen op lange termijn 85% van de uitgaven kunnen doen ten opzichte van de situatie waarbij het SPT-pensioen de inflatie volledig zou compenseren. Voor deelnemers die al met pensioen zijn, is het pensioenresultaat een paar procent hoger. Dat komt doordat deze groep gedurende de resterende levensverwachting minder geraakt wordt door inflatie. Voor deelnemers die nog geen pensioen ontvangen, ligt het pensioenresultaat een paar procent lager, want zij hebben met een langere levensverwachting meer last van inflatie. In een slecht-weer-scenario kan het pensioenresultaat voor alle deelnemers ca. 18% lager uitpakken.

Bovenstaande uitleg heeft betrekking op het pensioen bij SPT. Dit staat los van AOW en eventuele andere oudedagsvoorzieningen die deelnemers hebben. Deelnemers kunnen hiermee rekening houden in hun persoonlijke financiële planning.

Verklaringen

Met betrekking tot verslagjaar 2017 verklaart SPT het volgende:

- De richtniveaus en bandbreedtes per beleggingscategorie passen bij risicohouding voor korte termijn en lange termijn. De richtniveaus (normgewichten) uit de IPS zijn in de haalbaarheidstoets doorgerekend en sluiten aan op de risicohouding op lange termijn (pensioenresultaat met ondergrenzen) en de risicohouding op korte termijn (vereist eigen vermogen). SPT hanteert bandbreedtes voor de strategische asset allocatie. Deze bandbreedtes hebben een signaalfunctie. De portefeuille wordt jaarlijks geherbalanceerd. De bandbreedte voor het vereist eigen vermogen zijn zodanig gekozen dat zij aansluiten bij de te verwachte jaarlijkse fluctuatie van de beleggingscategorieën.
- Het gevoerde beleid past binnen de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding. De doelstellingen en beleidsuitgangspunten zijn verwoord in de vorm van missie en visie. Dit is nader uitgewerkt in de beleggingsstrategie zoals gedocumenteerd in de IPS. De risicohouding is in de ABTN vormgegeven in de vorm van pensioenresultaten (risico op lange termijn) en het vereist eigen vermogen (risico op korte termijn). Uit rapportage blijkt dat het gevoerde beleid aansluit bij de doelstellingen, de beleidsuitgangspunten en de risicohouding.
- SPT gaat geen leningen aan, tenzij de lening tijdelijk wordt aangegaan voor liquiditeitsdoelstellingen. SPT treedt niet namens derde partijen op als garant.
- DNB heeft geen maatregelen genomen tegen SPT.

Risicohouding

Inleiding

De risicohouding van SPT is de mate waarin het pensioenfonds, bereid is risico's te lopen om de missie van SPT te realiseren en de mate waarin het pensioenfonds risico's kan lopen gegeven de kenmerken van SPT. De risicohouding komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in de door het pensioenfonds gekozen ondergrenzen van het pensioenresultaat.

Randvoorwaarden

Om tot de risicohouding te komen heeft SPT in aanvulling op de visie de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- Verwacht rendement en risico hangen samen: iemand die een hoog rendement nastreeft moet ook een hoog risico tolereren.
- Hoe langer de beleggingshorizon, hoe hoger de risicotolerantie.
- De risicohouding moet passen bij de aard van het gesloten pensioenfonds. SPT stelt een risicohouding vast voor de korte en voor de lange termijn.

Korte termijn

Het risico op korte termijn wordt bepaald door de waarde van het vereist eigen vermogen (VEV). De korte termijn risicohouding wordt weergegeven als een bandbreedte rond dit VEV. Op basis van de in de IPS beschreven beleggingsmix resulteert een strategisch vereiste dekkingsgraad van 108,4% ultimo december 2017. De hoogte van de strategisch vereiste dekkingsgraad verandert door de tijd als gevolg van wijzigingen in de rente. Derhalve wordt invulling aan de korte termijn risicohouding gegeven door een vaste bandbreedte te definiëren rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad waarbinnen de feitelijk vereiste dekkingsgraad op enig moment dient te blijven. De korte termijn risicohouding van het fonds heeft een vaste bandbreedte van -2% en +2% rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad in 2017. Dit leidt voor 2017 tot een bandbreedte voor het VEV van 6,5% - 10,5%.

Lange termijn

De risicohouding voor de lange termijn wordt bepaald door de vastgestelde ondergrenzen bij het pensioenresultaat op basis van de (aanvangs)haalbaarheidstoets.

SPT heeft de volgende grenzen bepaald voor het verwachte pensioenresultaat:

- De ondergrens voor het verwachte toekomstige pensioenresultaat ligt op 79,1%.
- In een slecht weer scenario mag er maximaal 37,2% worden afgeweken van het verwachte toekomstige pensioenresultaat.
- De ondergrens voor het verwachte toekomstige pensioenresultaat vanuit de financiële positie waarin het fonds beschikt over het VEV ligt op 78,5%.

Als uit de uitkomsten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat niet langer wordt voldaan aan de vastgestelde ondergrenzen treedt het bestuur in overleg met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht om te bezien of maatregelen genomen moeten worden.

Risicobeheersing

Algemeen

Om de risico's te beheersen en de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad te beïnvloeden heeft SPT twee beleidsinstrumenten tot haar beschikking, namelijk het beleggingsbeleid en het toeslagbeleid.

In het risicomodel van DNB zijn voor een aantal risicocategorieën scenario's vastgesteld ('schokken'). DNB duidt deze aan met een S-code. Bij de berekening van het vereist eigen vermogen (buffers) past SPT de standaardmethode toe op basis van de zogenaamde wortelformule (S1 t/m S10). Kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen van deze risico's staan in de 'Risicoparagraaf' in de jaarrekening.

Het pensioenbeheer vindt, vanwege de uitbesteding, plaats in de professionele en ervaren omgeving van AZL, hetgeen naar het oordeel van het bestuur borg staat voor voldoende beheersing van operationele risico's die qua omvang een minder groot effect hebben op de financiële positie van het fonds.

Het beleid en de doelstellingen van het fonds worden periodiek door middel van een ALM-studie herijkt en daarnaast jaarlijks op hun haalbaarheid getoetst. Het risicomanagement komt bovendien, als onderdeel van het functioneren van het bestuur, aan de orde tijdens de zelfevaluatie.

De organisatie van de werkzaamheden rond risicomanagement is als volgt:

- Het balansbeheer en financieel risico worden in de beleggingscommissie bewaakt. De beleggingscommissie wordt bijgestaan door Lombard Odier.
- Operationele en niet financiële risico's worden in de commissie uitbesteding bewaakt.
- Strategie en algemeen risicobeleid worden in de bestuursvergadering behandeld.
- Het fonds maakt gebruik van de diensten van een onafhankelijke risicomanager. Ieder kwartaal brengt deze een rapport uit.

Strategie

SPT is een gesloten pensioenfonds. SPT ondervindt derhalve geen directe gevolgen van de markt als het om de omvang van het deelnemersbestand gaat. Dat neemt niet weg dat SPT, dankzij een toenemende transparantie met betrekking tot de uitvoeringskosten en –in geval van uitbesteding– de (kwaliteit- en prijsniveau van) dienstverleningsproducten van andere aanbieders op het terrein van vermogensbeheer en pensioenadministratie, zich steeds rekenschap geeft van en verantwoording aflegt voor het gevoerde beleid en de uitvoeringskosten. Ook de maatschappelijke trend naar een effectievere en efficiëntere uitvoering maakt dat SPT de ontwikkelingen inzake consolidatie en integratie nauwlettend volgt.

De complexiteit van de pensioenwetgeving en frequentie waarmee wettelijke voorschriften worden gewijzigd, verlangen van SPT een nauwe samenwerking met AZL en controle wat betreft de administratieve aanpassingen en bijvoorbeeld daarmee verband houdende

IT-risico's. SPT is van oordeel dat het zijn verantwoordelijkheid voor de uitbestede werkzaamheden kan waarmaken, dankzij ISAE-verklaringen, periodieke rapportages, jaarlijkse evaluatie van de dienstverlening en andere, contractueel vastgelegde middelen.

Uitbestedingsrisico's

SPT is van oordeel dat de uitbesteding van de werkzaamheden garant staat voor een betere uitvoering van de pensioenregeling dan indien zou zijn gekozen voor eigen beheer. Dit betekent dat SPT een afzonderlijk uitbestedingsbeleid heeft geformuleerd.

De operationele uitvoering van het pensioenbeheer geschiedt door AZL N.V. Voor 2017 heeft AZL een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld. Daarnaast is door de directie van AZL een ISAE 3000 type II rapport opgemaakt. Hierin worden de opzet, bestaan en werking van het operationele risicomanagementsysteem getoetst en vervangt het In Control Statement. Deze stukken zijn door SPT geanalyseerd.

Op basis van de jaarcijfers heeft SPT zich een oordeel gevormd over de continuïteit bij AZL. Daarnaast vindt er informatie-uitwisseling over de financiële soliditeit van AZL tussen SPT en AZL plaats via de raad van deelnemers van AZL.

Als hoofd vermogensbeheer treedt Lombard Odier op. SPT heeft een uitbestedingsovereenkomst met Lombard Odier. Lombard Odier heeft een ISAE 3402 type II rapportage opgesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

Kasbank is aangesteld als rapporteur over het vermogensbeheer. Ook zij hebben een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

Met Northern Trust is een mandaatovereenkomst gesloten voor de aandelen van ontwikkelde markten en de small cap aandelen. Northern Trust heeft een Service Organisation Control (SOC1) rapport opgesteld. SPT heeft deze rapportage geanalyseerd.

SPT heeft met NN Investment Partners (NN IP) voor de bedrijfsobligaties een mandaatovereenkomst. NN IP heeft SPT een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

SPT heeft een mandaatovereenkomst met Cardano. De overeenkomst heeft betrekking op de ontwikkeling en implementatie van de matchingportefeuille. Ook Cardano heeft een ISAE 3402 type II rapportage ter beschikking gesteld en deze is door SPT geanalyseerd.

SPT beschikt voor iedere extern uit te voeren activiteit over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan het bij of krachtens artikel 43 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalde. Voorts wordt SPT, door middel van periodieke rapportages van zowel de organisaties waaraan het pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed alsmede van externe adviseurs, in staat gesteld de risico's en financiële situatie van SPT goed te monitoren. Daarnaast wordt de relatie met de uitbestedingspartners jaarlijks geëvalueerd. In 2017 heeft het bestuur een bezoek gebracht aan het AZL-kantoor in Heerlen, waarbij de belangrijkste processen zijn besproken.

IT-risico

De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfonds. Gezien de uitbesteding van het pensioen- en vermogensbeheer is dit risico voor SPT tot een uitbestedingsrisico geworden. Het bestuur heeft geconstateerd dat de uitvoerders het risico van cybercrime met betrekking tot de processen die van belang zijn voor SPT in kaart hebben gebracht en dat de eventuele risico's passen binnen risicoprofiel van de uitvoerders.

Integriteitsrisico

SPT verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel negatief wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding. Bij de beheersing van dit risico kan gedacht worden aan onder meer gedragscodes en procesmatige waarborgen. SPT heeft een gedragscode en

een compliance-regeling welke gelden voor bestuursleden en adviseurs van het fonds. Daarnaast wordt van dienstverleners en vermogensbeheerders geëist dat deze werken met een compliance- en gedragscode. Aanvullend hierop is in 2016 het integriteitsbeleid gewijzigd. Hierin zijn onder meer de diverse integriteitsrisico's en de maatregelen die deze risico's beperken beschreven. Zoals eerder beschreven in dit bestuursverslag heeft het bestuur in 2017 een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitgevoerd.

Wet- en regelgeving

Naar het oordeel van het bestuur heeft het fonds goede waarborgen ingebouwd teneinde te voldoen aan wet- en regelgeving. Dit komt onder meer door het niveau van deskundigheid binnen het bestuur, de contractuele afspraken met de uitbestedingspartners, zo nodig juridische ondersteuning van externe adviseurs, compliance officer, de rol van de certificerend actuaire en accountant, alsmede het toezicht door DNB en AFM.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Om dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen.

De hieronder genoemde risico's zijn niet limitatief, maar de juiste afdekking van deze risico's geeft wel een indicatie over de juridische weerbaarheid van het pensioenfonds.

1. het niet voldoen van de fondsstukken aan vigerende wet- en regelgeving;
2. het persoonlijk aansprakelijk gesteld worden als fondsbestuurder;
3. het niet in voldoende mate vorm geven aan consistent beleid, hetgeen het fonds kwetsbaar maakt indien het hierop wordt aangesproken;
4. het niet of onduidelijk communiceren naar betrokken partijen;
5. het aansprakelijk zijn als bestuur voor het niet of niet goed uitvoeren door de organisaties waaraan het pensioen- en vermogensbeheer is uitbesteed.

Met betrekking tot bovengenoemde risico's heeft SPT de volgende maatregelen genomen:

- Ad 1. SPT heeft AZL als bestuursadviseur aangesteld. AZL toetst bij wetswijzigingen de fondsstukken en stelt waar nodig wijzigingen voor.
- Ad 2. Waar nodig huurt SPT externe juridische adviezen in en er is een bestuurders- en beroepsaansprakelijkheids- verzekering afgesloten.
- Ad 3. SPT ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
- Ad 4. SPT werkt met een periodiek te herzien communicatieplan. Dit plan bewaakt de wettelijk verplichte communicatie-momenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigenstandige communicatiedoelstellingen.
- Ad 5. Met alle ingehuurde partijen zijn door SPT contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Daar waar mogelijk heeft het pensioenfonds activiteiten gescheiden ondergebracht, waardoor er een mechanisme ontstaat van controle van de ene door de andere partij.

Jaarlijks vinden er controles plaats door de certificerend actuaire en de accountant op de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer door SPT. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. Door middel van een jaarlijks op te stellen opleidingsplan draagt het bestuur er zorg voor over voldoende kennis en kunde te bezitten om zijn verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Financiële risico's

Deze risico's worden in de jaarrekening beschreven en behandeld. Met name wordt ingegaan op de ontwikkelingen op de financiële markten (zakelijke waarden risico, valutarisico, actief beheer risico, renterisico, liquiditeits- en kasstroomrisico, kredietrisico), de renteontwikkeling en de ontwikkelingen met betrekking tot de levensverwachting (verzekeringstechnische risico's).

De gevolgen van de vergrijzing van SPT worden jaar voor jaar opgevangen door aanpassingen aan de meest actuele gegevens van het Actuarieel Genootschap en het Centraal Bureau voor de Statistiek met de betrekking tot de levensverwachting van mannen en vrouwen, met gebruikmaking van fondsspecifieke ervaringssterfte. DNB verlangt dat deze gegevens voor het einde van het jaar worden verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen.

De financiële positie van het fonds is niet alleen afhankelijk van de beleggingsresultaten, maar onder andere ook van kosten die toezichhouders in rekening brengen aan het fonds. SPT kan daarop geen directe invloed uitoefenen. Elders in dit jaarverslag wordt op de uitvoeringskosten nader ingegaan.

Financiële verslaglegging

Hieronder vallen de risico's die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaglegging. SPT heeft met AZL gedetailleerde werkafspraken gemaakt over de tijdige totstandkoming van het jaarverslag en de betrokkenheid daarbij van diverse partijen. De waarderingsmethoden en -grondslagen die voor de balansposten worden gehanteerd, zijn in de regel wettelijk voorgeschreven, liggen meestal voor meerdere jaren vast, zijn actuarieel betrouwbaar, worden op hun houdbaarheid getoetst –een en ander door de certificerende actuaris beoordeeld– en/of door DNB opgelegd.

Een belangrijk risico dat het fonds loopt, betreft de tijdige aanlevering van betrouwbare en elders gecontroleerde gegevens van beleggingsfondsen waarin het fonds participeert. SPT heeft hier met Kasbank afspraken over gemaakt. In uiterste instantie wordt er een reële schatting gemaakt, waarna de accountant dit controleert en tot een beoordeling van de materialiteit komt, dan wel tot een aantekening in zijn verklaring. Het proces van totstandkoming van het jaarverslag wordt elk jaar met alle betrokkenen geëvalueerd.

Risicomanagementsysteem

SPT draagt de verantwoordelijkheid voor de risico's, verbonden aan de uitvoering van de pensioenregeling. De risico's zijn beschreven en geanalyseerd, gevolgd door een beoordeling hoe groot de kans is dat deze risico's optreden. SPT heeft ten aanzien van een aantal risico's beheersingsmaatregelen getroffen. Voor zover dat niet is gedaan, aanvaardt SPT de desbetreffende risico's. Het risicomanagementsysteem is in 2017 verder uitgebouwd.

Bij het bepalen en wijzigen van het beleid, alsmede bij alle besluiten die SPT neemt, vindt steeds een risico- en belangenafweging plaats. Deze afweging wordt in de vergaderverslagen vastgelegd en zo nodig met belanghebbenden gecommuniceerd. De hiervoor bedoelde werkwijze borgt het scheppen en in stand houden van een cultuur van risicobewustzijn. Het bestuur wordt in deze ondersteund en geadviseerd door de beleggingscommissie en de uitbestedingscommissie.

Voor zover werkzaamheden aan derde partijen zijn uitbesteed, heeft SPT zich ervan vergewist dat deze partijen hun eigen risicomanagementsysteem hebben, een en ander periodiek controleren en de risicobeheersing in hun rapportages meenemen. SPT heeft met de betrokken partijen waar nodig afspraken gemaakt die contractueel zijn vastgelegd om zijn verantwoordelijkheid met betrekking tot het risicomanagement te kunnen waarmaken.

De raad van toezicht ziet toe op een adequate risicobeheersing door SPT en legt hierover verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan, alsmede in dit bestuursverslag. Het vorenstaande proces wordt periodiek doorlopen, geëvalueerd en eventueel aangepast en is opgenomen in een beleids- en verantwoordingscyclus.

Toekomstparagraaf

In december 2017 heeft SPT een update uitgevoerd van de toekomstanalyse. Door middel van de analyse van een aantal kenmerkende risico's van het fonds is de vraag beantwoord of het pensioenfonds als uitvoeringsvorm nog steeds optimaal is om de strategie van SPT in de praktijk te brengen en de missie te verwezenlijken.

De kernvragen daarbij zijn:

1. Haalbaarheid van de missie: Kan SPT haar missie van uitzicht op 1,15% verhoging op lange termijn waarmaken? Met andere woorden, kan SPT voldoende beleggingsrisico nemen om de beoogde verhoging mogelijk te maken en tegelijkertijd de kortetermijnrisico's te doorstaan?
2. Aanvaardbaar kostenniveau: Zijn de kosten laag genoeg (zowel in relatieve als in absolute zin) om uitholling van de beoogde toeslagverlening te voorkomen en is de kostenvoorziening toereikend?
3. Borging van organisatie en governance: Is de organisatie en inrichting van SPT dusdanig dat evenwichtige belangenafweging mogelijk is?

Ter beoordeling van deze kernvragen heeft het fonds criteria en triggerniveaus geformuleerd die eens per jaar worden geactualiseerd. Naar aanleiding hiervan komt het fonds tot de volgende conclusie:

1. De missie van SPT kan de komende jaren voldoende worden waargemaakt, en het fonds kan voldoende beleggingsrisico nemen om de toeslagverlening mogelijk te maken.
2. De hoogte van de kostenvoorziening is toereikend om de kosten tot in de verre toekomst te dragen. Met de krimp van het fonds stijgen de kosten per deelnemer slechts weinig.
3. Er is voldoende participatie en contact met de deelnemers om te 'weten wat er speelt' en evenwichtige belangenafweging te faciliteren.

In de toekomstanalyse van 2017 constateert SPT dat het (beroeps)pensioenfonds nog steeds een goede uitvoeringsvorm is om, gegeven de strategie, de missie te verwezenlijken. SPT zal de komende vijf tot tien jaar niet in een situatie komen die zou leiden tot een liquidatie of een noodzakelijke omvorming van het fonds.

SPT is zich echter bewust van het feit dat de levensduur van het fonds eindig is. Het fonds zal deze analyse daarom jaarlijks actualiseren. Tevens is het bestuur voornemens in 2018 nader onderzoek te doen naar andere uitvoeringsvormen.

Mocht een van de criteria niet langer voldoen aan het vereiste triggerniveau dan zal dit aanleiding vormen voor nader overleg met de fondsorganen.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Utrecht, 23 mei 2018

Het bestuur van SPT,

Han Bakker (voorzitter)

Fokko Covers

Meilof Snijder

Sako Zeverijn

Raad van toezicht

Verslag en verantwoording van de Raad van toezicht SPT over het jaar 2017

Inleiding

Conform de statuten van SPT legt de raad van toezicht jaarlijks verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden. Deze verantwoording is vastgelegd in deel A van dit document. Daarnaast stelt de raad van toezicht van SPT elk jaar een rapport van bevindingen op waarin waarnemingen en aanbevelingen van de raad van toezicht over het afgelopen boekjaar zijn opgenomen. Dit rapport vormt deel B van dit document.

A. Verantwoording van uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden

Woord vooraf

Het jaar 2017 is een jaar van uitersten geweest voor SPT. Voor wat betreft de reguliere gang van zaken heeft het bestuur de operationele zaken verder opgepakt en er is met name progressie geboekt op het gebied van risicomanagement. Het beleid rondom beleggingen is gecontinueerd en met de invoering van een nieuwe website is de communicatie naar de deelnemers verder verbeterd.

De governance discussie tussen het bestuur van SPT en de BPVT, begonnen met een discussie over een nieuwe uitvoeringsovereenkomst, escaleerde en heeft tot procedures voor de rechter geleid. Voor de raad van toezicht is het van groot belang dat de continuïteit van het bestuur werd geborgd door een overeenkomst die werd bereikt tijdens het kort geding. Het bestuur kon voorlopig verder met de drie zittende bestuursleden en er werd een tandarts als aspirant-bestuurder benoemd die na het volgen van de nodige opleidingen de rol van voorzitter op zich kon nemen.

Nadat ook een nieuwe voorzitter voor de BPVT was aangetreden, zijn in de tweede helft 2017, door de tandarts-bestuursleden van beide besturen, werkafspraken gemaakt tussen het bestuur van SPT en het bestuur van de BPVT. Daarmee zijn stappen gezet op weg naar een normale verhouding. Helaas heeft de governance problematiek (inclusief de rechtszaken) in 2017 tot veel extra kosten geleid.

Taken en bevoegdheden

De raad van toezicht heeft een aantal taken en bevoegdheden. De wettelijke taken zijn ten minste het toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken, het toezien op een adequate risicobeheersing en het toezien op een evenwichtige belangenafweging. Daarnaast richt de raad van toezicht zich op het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd en op het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de korte en langere termijn. Ook staat de raad van toezicht het bestuur met raad terzijde.

De raad van toezicht heeft hiermee als taak de monitoring en beoordeling van het beleidsproces van het bestuur, de algemene gang van zaken binnen het fonds, de beheersing van de risico's en, vanwege de wettelijke taak voor een pensioenfondsbestuur, een beoordeling van de wijze waarop het bestuur de evenwichtige belangenafweging procesmatig heeft ingericht.

Naast de wettelijke taken heeft de raad van toezicht een aantal wettelijke goedkeuringsrechten. Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn besluiten van het bestuur onderworpen tot vaststelling van jaarverslag en jaarrekening, profielschets bestuurders,

beloningsbeleid en voorts overdracht van verplichtingen, liquidatie, fusie, splitsing en omzetting van het fonds in een andere rechtsvorm. Daarnaast heeft de raad van toezicht wettelijke bevoegdheden bij disfunctioneren van het bestuur (schorsen en ontslag) en toetst de raad van toezicht bij de (her-) benoemingsprocedure het voorgedragen bestuurslid aan de profielschets.

Conform de statuten van SPT legt het bestuur de vaststelling van de lange termijn ambities van het fonds ter goedkeuring voor aan de raad van toezicht.

De VITP-Toezichtcode

De raad van toezicht werkt volgens het normenkader zoals vastgelegd in de Toezichtcode van de VITP (= Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector). Deze code is te vinden op www.vitp.nl. De leden van de raad van toezicht zijn lid van de VITP. Conform hoofdstuk 5 van de VITP-Toezichtcode betreft de raad van toezicht de volgende onderwerpen in zijn toezicht (naast de wettelijke hierboven genoemde taken): het functioneren van de governance, het functioneren van het bestuur, cultuur en gedrag, transparante en begrijpelijke communicatie en de verantwoording door het bestuur met betrekking tot de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Overzicht van gevoerd overleg

In 2017 heeft de raad van toezicht de gang van zaken binnen het fonds tweemaal onderling en zesmaal met het voltallige bestuur van SPT besproken. Daarnaast heeft de raad van toezicht overlegd met het verantwoordingsorgaan. Er is veelvuldig overleg geweest tussen de voorzitter van de raad van toezicht en de voorzitter van het bestuur van SPT en het VO. Tevens is er regulier overleg geweest met de extern toezichthouder.

Uitgeoefende bevoegdheden

- In 2017 werd het bestuursbesluit tot vaststelling van het jaarverslag 2016 en de jaarrekening 2016 goedgekeurd. Hierbij werden door de raad van toezicht enige aanbevelingen voor de nog komende verslaggeving gegeven.
- De raad van toezicht heeft de bijgestelde toekomstanalyse van het bestuur beoordeeld (doorlopend proces) en daarbij suggesties voor aanscherping gegeven.
- De raad van toezicht heeft de benoeming van de heer Bakker per 1 januari 2018, na beoordeling van de profielschets in november 2017, positief beoordeeld.
- De raad van toezicht heeft het gewijzigde beloningsbeleid goedgekeurd (december 2017).

In 2018 zal er weer een zelfevaluatie plaatsvinden door de raad van toezicht.

B. Rapport van bevindingen, waarin opgenomen waarnemingen en aanbevelingen

Het functioneren van de governance en het bestuur

Norm:

Het intern toezicht vormt zich een oordeel over het functioneren van het bestuur.

De governance

De samenwerking tussen bestuur en de raad van toezicht blijft uitstekend. Wel is duidelijk dat er sinds 2016 een zware wissel is getrokken op de inzet van het bestuur en ook op de voorzitter van de raad van toezicht.

De deelnemersvergadering van SPT en de ledenvergadering van de BPVT eind juni hebben geleid tot enkele personele wijzigingen en tot duidelijke uitspraken van de aanwezigen over de ontstane situatie. Na de zomer hebben de tandarts-bestuursleden van het bestuur van SPT en van het bestuur van de BPVT met elkaar overleg gevoerd om de verhoudingen tussen de verschillende organen te

verbeteren. Inmiddels zijn de verhoudingen tussen bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht weer goed te noemen. De raad van toezicht houdt vast aan zijn standpunt dat de situatie van dubbele petten (zitting hebben in zowel verantwoordingsorgaan als in het bestuur van de BPVT) principieel ongewenst is en dat dit bij nieuwe benoemingen voorkomen moet worden.

Ondanks dat partijen niet op een prettige manier uit elkaar zijn gegaan dankt de raad van toezicht de heer Czaikowsky voor zijn jarenlange inzet voor het pensioenfonds.

De discussie over de toekomst van het fonds blijft bestaan, maar door het vaststellen van zogenaamde 'triggers' die aangeven wanneer er door het bestuur actie is vereist voor nadere invulling van de toekomst van het fonds is er meer duidelijkheid wanneer er actie dient te worden ondernomen.

Het bestuur

De heer Snijder heeft in 2016 de rol van voorzitter ad interim op zich genomen. De heer Bakker is als aspirant bestuurslid toegetreden en na voordracht eind 2017 is hij, na een passende pensioenopleiding, per januari 2018 benoemd tot voorzitter van het pensioenfonds. De raad van toezicht dankt de heer Snijder voor het nemen van de verantwoordelijkheid in moeilijke tijden en de deskundige en professionele wijze waarop hij het voorzitterschap ad interim heeft ingevuld.

Conclusies governance en bestuur:

De raad van toezicht concludeert dat de governance van het fonds weer voldoende is en dat met de verbeteringen van de verhoudingen tussen de diverse gremia de aandacht weer meer gericht kan worden op dat wat belangrijk is namelijk een goed pensioen voor de deelnemer. Het bestuur is er overigens in geslaagd om, naast de aandacht die gevraagd werd voor de rechtszaken, de operationele activiteiten van het pensioenfonds goed overeind te houden.

Het beleid van het bestuur

Norm:

Het intern toezicht vormt zich een oordeel over het beleid van het bestuur.

Door het bestuur zijn de missie, visie en strategie van het fonds vastgelegd. De door het bestuur omschreven doelen en uitgangspunten zijn hier inherent aan. De raad van toezicht constateert dat de risicohouding consistent is met de missie van SPT. De jaarlijkse update van de toekomstanalyse heeft in december plaatsgevonden. Tevens zijn er doelstellingen voor 2018 geformuleerd en heeft jaarlijkse actualisering van de toekomstanalyse plaatsgevonden.

Conform norm 3 van de Code Pensioenfonds heeft het bestuur een heldere en goed gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus opgesteld. De raad heeft in 2017 geconstateerd dat dit proces goed wordt toegepast. Met name de verantwoording in het jaarverslag over het behalen van doelen (norm 18 van de Code Pensioenfonds) is door het bestuur goed verwoord.

De raad heeft geconstateerd dat het bestuur de naleving van de Code Pensioenfonds heeft getoetst en hierover gerapporteerd heeft in het bestuursverslag.

Het beleggingsbeleid is nader uitgewerkt in de Investment Policy Statement. Het beleid is in 2017 inhoudelijk niet aangepast, maar er heeft wel een actualisering in december 2017 plaatsgevonden. Op een studiedag (november) is aandacht gegeven aan een verdere vormgeving van het maatschappelijk verantwoord beleggen. Hier zal door het bestuur verdere invulling aan worden gegeven.

Compliance is verder ingevuld met het aantrekken van een externe compliance officer (eind 2016). In 2017 is gebleken dat de compliance officer haar toegevoegde waarde heeft (onder andere met betrekking tot de rechtszaken) en dat compliance betere invulling heeft gekregen.

Voor het communicatiebeleid verwijzen wij naar het desbetreffende hoofdstuk hierna in het rapport.

Conclusies over beleid:

Het bestuur heeft een duidelijke beleids- en verantwoordingscyclus opgesteld. Er wordt een consistent financieel beleid gevoerd, in lijn met de geformuleerde missie, visie en strategie en goed onderbouwd in de Investment Policy Statement.

De algemene gang van zaken in het fonds

Norm:

Het intern toezicht beoordeelt of de algemene gang van zaken in het fonds voldoet aan de eisen van een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Met het aantrekken van een tandarts-bestuurslid is er meer draagvlak binnen de beroepsgroep in het bestuur gekomen. De taken lijken goed verdeeld in het bestuur en de deskundigheid is van meer dan voldoende niveau op de verschillende beleidsvlakken. Tevens wordt er geïnvesteerd in een verdere verhoging van het kennisniveau door het bijwonen van seminars en congressen, maar ook door het volgen van opleidingen.

De ondersteuning door AZL is goed te noemen en de uitvoering van de werkzaamheden eveneens. Begin 2018 zijn er met betrekking tot de bestuursondersteuning continuïteitsproblemen ontstaan. Het bestuur heeft adequaat gehandeld en dit samen met AZL goed opgelost. Het heeft wel geleid tot extra werkzaamheden met betrekking tot het jaarwerk voor het bestuur.

Het beleid van het bestuur is beheerst en integer met oog voor de risico's die het fonds loopt. Het beleggingsbeleid is defensief te noemen en heeft geleid tot een beleidsdekkingsgraad van 111,9% (eind 2017), waarmee ook weer een kleine verhoging van de pensioenen mogelijk werd.

Conclusies over algemene gang van zaken:

Bestuursondersteuning en pensioenuitvoering is in orde.

Adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging

Norm:

Het intern toezicht beoordeelt of de risicobeheersing adequaat is en het intern toezicht beoordeelt of het bestuur zorgdraagt voor een evenwichtige belangenafweging.

Het bestuur onderkent het belang van de evenwichtige belangenafweging. Bij beslissingen wordt hier uitdrukkelijk rekening mee gehouden.

De raad heeft in 2016 het risicomanagementbeleidsplan beoordeeld als passend bij het fonds. De implementatie van dit beleidsplan heeft plaatsgevonden in 2017. De raad heeft enkele rapportages gezien maar duidelijk is dat de werking van risicomanagement nog niet goed valt te beoordelen. Daarvoor is de periode te kort. In 2018 heeft de raad van toezicht hier speciaal aandacht voor, met name voor de werking van de "3 lines of defence".

Conclusies over risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging:

Risicobeheersing is herijkt en is nader ingericht. De raad zal in 2018 werking van de nieuwe opzet beoordelen. Evenwichtige belangenafweging is geborgd.

Financiering

Norm:

Het pensioenfonds voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit met inachtneming van de vastgestelde risicohouding.

De haalbaarheidstoets heeft een vaste plek gekregen en wordt jaarlijks uitgevoerd. De resultaten van de toetsing 2017 hebben niet geleid tot nieuwe inzichten en daarmee tot aanpassing van het in 2015 ingevoerde beleid.

Conclusies over financiering:

De haalbaarheidstoets, in 2015 geïntroduceerd, wordt door het bestuur goed toegepast, zowel voor de jaarlijkse toetsing als bij de herijking van het beleggingsbeleid.

Communicatiebeleid

Norm:

Het intern toezicht ziet toe op een transparante en begrijpelijke communicatie met alle stakeholders.

Het bestuur heeft het afgelopen jaar veel aandacht voor de communicatie gehad. Begin 2017 is het communicatiebeleidsplan 2017-2019 vastgesteld.

Met de invoering van de nieuwe website is het bestuur beter in staat te meten (door deze verdere digitalisering van informatieverstrekking) of de ingezette middelen effectief zijn. De raad heeft geconcludeerd dat dit gebeurt en dat de middelen effectief worden ingezet.

Conclusies over communicatiebeleid:

De raad van toezicht onderkent de kwaliteitsslag die is gemaakt en verwacht dat deze trend wordt voorgezet.

Opvolging eerdere bevindingen en aanbevelingen

Norm:

Het intern toezicht beoordeelt de opvolging die het bestuur aan eerdere bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht geeft.

Het bestuur heeft de aanbevelingen van de certificerend actuaaris, accountant, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht samengevoegd in een voortgangsdocument.

Conclusies over opvolging van aanbevelingen:

De raad constateert dat alle aanbevelingen de aandacht krijgen die zij verdienen. Enkele aanbevelingen worden nog geïmplementeerd.

Goedkeuring jaarverslag

Norm:

Het jaarverslag en jaarrekening geven goed inzicht in de gevolgde bestuursprocessen, risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

Verklaring raad van toezicht:

De raad van toezicht heeft het bestuursbesluit tot vaststelling van onderhavig jaarverslag en jaarrekening goedgekeurd. Het jaarverslag en jaarrekening geven goed inzicht in de gevolgde bestuursprocessen, risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

Samenvattend

Ook 2017 is een roerig jaar geweest. De moeizame samenwerking tussen BPVT en het pensioenfonds heeft helaas geleid tot rechtszaken die veel aandacht, energie en geld hebben gekost.

Ondanks de hierboven genoemde rechtszaken heeft het pensioenfonds als zodanig goed gefunctioneerd. Op alle beleidsterreinen is progressie geboekt en het gedegen beleid heeft geleid tot een goede performance, onder meer blijkend uit kleine verhoging van de pensioenen per 1 januari 2018.

Concluderend is de raad van toezicht tevreden over de operationele gang van zaken binnen het fonds en het functioneren van het bestuur. Er is open, constructief en intensief met het bestuur gesproken en de lijnen naar elkaar zijn kort. De raad van toezicht heeft als blijvend aandachtspunt de verhoudingen tussen de verschillende organen, maar spreekt zijn vertrouwen in de ingeslagen weg uit.

De raad van toezicht wil het bestuur en het verantwoordingsorgaan bedanken voor de open en constructieve samenwerking.

Raad van toezicht SPT

Utrecht, 23 mei 2018

Gerard van de Kuilen (voorzitter)

Dick Wenting

Jacqueline Verhulst

Verantwoordingsorgaan

Oordeel Verantwoordingsorgaan SPT over het jaar 2017

“Het verhaal van de mens kent maar twee of drie variaties die zichzelf eindeloos en ongegeneerd herhalen. Alsof elk verhaal nieuw is en nog nooit gebeurt.”

Inleiding

Wederom zijn de financiële ontwikkelingen binnen het pensioenfonds positief. Het fonds is uit de herstelfase en is vanaf 1 januari 2018 weer begonnen met het verstrekken van een (bescheiden) toeslag op de pensioenuitkering van 0,11%. De dekkingsgraad is gestegen tot een alleszins bevredigend niveau.

De pensioenwereld is continu in beweging. Maar het feit dat de SPT een gesloten fonds is, geen verplichtstelling en geen actieve deelnemers kent, houdt in dat de ontwikkelingen minder ingrijpend zijn voor het fonds. Het beheer van het vermogen is daardoor eigenlijk de kerntaak van het Bestuur.

Het Verantwoordingsorgaan (VO) dient een oordeel te geven over:

- het handelen van het Bestuur
- het door het Bestuur voorgenomen en uitgevoerde beleid

Bevindingen

Het is voor SPT een ongekend hectisch jaar geweest. Niet vanwege onzekerheden in de wereld, in de politiek of op de financiële markten. Nee, de volledig ontspoorde relatie met de BPVT heeft een veel te zware claim gelegd op de werkzaamheden van het Bestuur. In deze moeilijke periode heeft het VO waar mogelijk het Bestuur ter zijde gestaan. De reden hiervoor was dat naar ons oordeel het voortbestaan van het fonds in zijn huidige vorm te zeer onder druk kwam te staan. Een op dat moment heel ongewenste ontwikkeling voor de deelnemers. De steeds meer escalerende controverses tussen de besturen van SPT en BPVT was uiteindelijk niet meer intern oplosbaar en leidde tot een kort geding, waarbij uiteindelijk toch tot redelijke afspraken gekomen kon worden. De juridische kosten voor SPT en BPVT die daar mee gemoeid waren bedroegen ongeveer een half miljoen euro.

Na de SPT deelnemers- en de BPVT ledenvergadering in juni waarin door beide gremia met overgrote meerderheid afstand genomen werd van de opvattingen van het BPVT Bestuur is de rust langzaam weeragekeerd. Naar ons oordeel heeft het Bestuur in deze hele kwestie naar beste weten en kunnen gehandeld. Daarnaast is ook duidelijk gebleken dat de statuten van SPT en BPVT de kans op het ontstaan van een dergelijk ontsporing mogelijk maken. Een onwenselijke situatie die zich nog steeds kan blijven voordoen en daarmee een veel te groot beslag op het Bestuur legt. Het VO is van mening dat de statuten, zo snel als mogelijk is, moeten worden aangepast.

Zoals eerder aangegeven, is het vermogensbeheer de kerntaak van het Bestuur. Het totale behaalde rendement het afgelopen jaar is met 2% niet indrukwekkend te noemen. Het pensioenvermogen is weer ongeveer zo groot als dat in 2014.

Het grote verschil met 2014 is echter dat de beleidsdekkingsgraad van toen 107,5% gestegen is tot nu 111,9%. Daarmee is dit jaar de magisch grens om te kunnen indexeren, 110%, gepasseerd. Voor iedere 100 euro pensioen moet volgens de huidige regelgeving 110 euro in kas zijn. Een hoge buffer die voor pensioenfondsen met jonge en oudere deelnemers verdedigbaar is. Onze jongste

deelnemers zijn vrijwel allemaal de vijftig gepasseerd en worden in de pensioenwereld niet meer als jongeren beschouwd. Wet- en regelgeving zijn echter niet toegesneden op fondsen als het onze, geen premie inkomsten en een gemiddeld steeds ouder deelnemersbestand. Hoe het ook zij, het Bestuur heeft kunnen besluiten weer te indexeren. Dat is voor het eerst sinds vele jaren, een feit om trots op te zijn. De inrichting van de uitbesteding van het vermogensbeheer en de wijze waarop de Beleggings Commissie van het Bestuur daar toezicht op houdt functioneert, naar ons oordeel, naar behoren.

Naar onze indruk is de uitvoering van de tweede belangrijke verantwoordelijkheid van het Bestuur, de tijdige uitbetaling van de pensioenen, op orde. De uitvoering daarvan ligt geheel bij het in Heerlen gevestigde AZL. Een organisatie die voor een aanmerkelijk aantal fondsen als uitvoerende organisatie optreedt. Ook de bestuursondersteuning is aan AZL uitbesteed en daarvan vindt het VO dat het een overweging zou moeten zijn of hier een kwaliteitsslag maken nog mogelijk is. Uitvoerende organisaties scherp houden, dat geldt zoals het Bestuur heeft laten zien ook voor de vermogensbeheerders. Dat is een belangrijk aspect van het besturen van een fonds als het onze waarin vrijwel alle werkzaamheden zijn uitbesteed.

Met het samenstellen van een SPT deelnemerspanel voert het Bestuur een van de aanbevelingen van het VO uit. Dat panel slechts te willen gebruiken om zicht te krijgen op de informatiebehoefte van de deelnemers is wat ons betreft niet voldoende. Dat heeft het VO ook niet bedoeld. Het VO vindt een panel gebruiken pas zinvol als het representatief is. Dan immers biedt het de mogelijkheid om zicht te hebben en te houden op wat de deelnemers vinden van het gevoerde beleid, de beleidsvoornemens, de risicohouding en welke verwachtingen er leven over het fonds. Daar weten we nu gewoon te weinig van. Deze constatering staat overigens los van alle waardering die er is voor de vragen en meningen van de deelnemers die de jaarlijkse vergadering wel bezoeken. Deze doorgaans heel kleine groep deelnemers is echter, in tegenstelling tot zoals het bij veel andere pensioenfondsen het geval is, geen afvaardiging van de deelnemers. Dat zou je als een manco in onze organisatiestructuur kunnen beschouwen. Het zij zo, dit bij ons slapende fonds gaan veranderen voert te ver. In onze situatie biedt een goed gebruik maken van een representatief deelnemerspanel aan alle betrokkenen, SPT Bestuur, Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht meer kennis en inzicht hetgeen de kwaliteit van hun werk voor het fonds ten goede kan komen.

Adviezen

Het VO heeft in het verslagjaar drie maal advies uitgebracht op verzoek van het Bestuur van SPT. Op het voorgelegde communicatiebeleidsplan en het geschiktheidsplan heeft het VO een positief advies afgegeven; op de voorgestelde aanpassing van het beloningsbeleid heeft het Verantwoordingsorgaan negatief gereageerd. Hierop is dit voorstel door het Bestuur ingetrokken.

Ook heeft het VO ongevraagd advies gegeven en wel met betrekking tot eventuele acties en maatregelen die het Bestuur van de BPVT zou willen doorvoeren waardoor het voortbestaan van het fonds gevaar zou lopen zonder daarbij de belangen van de deelnemers voldoende in acht te nemen.

Het Verantwoordingsorgaan adviseerde het Bestuur om deze acties en maatregelen naast zich neer te leggen.

De rechten en bevoegdheden van het VO zijn opgenomen en verwoord in het reglement van het VO. In november 2017 is er een nieuw VO reglement gekomen dat geactualiseerd is aan de nieuwe wet- en regelgeving. Op sommige, mineure, punten zullen de statuten van SPT hierop aangepast worden.

Taken Verantwoordingsorgaan

Wet- en regelgeving kennen aan het VO een aantal taken en rechten toe, die tot doel hebben de belangen van de deelnemers te beschermen. Zo heeft het VO bijvoorbeeld adviesrecht met betrekking tot onder meer het vaststellen en wijzigen van het pensioenreglement en het beloningsbeleid. Goedkeuringsrecht is onder meer toegekend ten aanzien van beëindiging of liquidatie van het pensioenfonds en aan een eventuele wijziging van de statuten.

De leden van het VO laten zich bij het uitoefenen van hun functie leiden door het besef dat zij de belangen van de deelnemers in het pensioenfonds behartigen. Daarom zien zij toe op de correcte naleving van de regels voor goed pensioenfondsbestuur en op een evenwichtige belangenafweging door het Bestuur van het pensioenfonds.

Samenstelling

Volgens het reglement behoort het VO minimaal drie en maximaal vijf leden te hebben. Door het vertrek van de heer Czaikowsky (per 01-12) uit het VO kwam het aantal op drie. Gelukkig heeft het VO Peter Melman (die al "in de wachtlijst" stond voor een functie binnen het VO) bereid gevonden de vrijgekomen plaats op te vullen, zij het met de status van aspirant-lid tot de vergadering van 26 juni 2018 waar hij zal worden voorgedragen en door de deelnemers officieel benoemd kan worden.

Na het vertrek van de heer Czaikowsky heeft er in het VO in goed overleg een functiewisseling plaatsgevonden. Gerard Vermeulen heeft per december 2017 het voorzitterschap overgedragen aan Daan Ypkemeule, terwijl Bert Brink vicevoorzitter is geworden

Activiteiten

Het VO heeft in 2017 6 reguliere vergaderingen, 3 vergaderingen met Bestuur, 1 vergadering met de Raad van Toezicht en 3 vergaderingen met verschillende gremia ten behoeve van het jaarwerk gehad. Daarnaast is er veelvuldig overleg geweest tussen de leden van het VO onderling en tussen de voorzitters van het VO, van het SPT Bestuur en van de Raad van Toezicht.

Ten aanzien van het bevorderen en in stand houden van de benodigde kennis om de werkzaamheden als lid van het VO te kunnen uitoefenen, is ons standpunt dat tenminste Deskundigheidsniveau A een vereiste is. Dit is in 2018 gerealiseerd. De opgedane kennis wordt op niveau gehouden door het bezoeken van diverse bijeenkomsten en seminars.

Governance

De Governance, ofwel de bestuursomgeving binnen het pensioenfonds en met name de status van de BPVT hierbinnen, is onderwerp geweest van discussie en grote bezorgdheid. Waar de contacten en gedachtenwisselingen met het SPT Bestuur en de Raad van Toezicht uitstekend genoemd kunnen worden blijven de contacten met de BPVT uiterst moeizaam.

Drie leden van het VO waren aanwezig bij de ALV van de BPVT in 2016 waar één bestuurslid werd gekozen voor een korte termijn. Toen die termijn afgelopen was bleef hij doodleuk zitten en ging niet weg. Dit was voor het VO standpuntbepalend. Het VO erkent hem derhalve niet meer als bestuurslid van de BPVT en wenst dus ook niet meer te vergaderen waarbij hij aan de BPVT bestuurstafel zit. Het is spijtig te moeten constateren dat het BPVT Bestuur het niet met ons eens is. Dat maakt de onderlinge communicatie niet eenvoudiger!

Dit alles leidt tot zorgelijke ontwikkelingen. Het VO hoopt, net als vorig jaar, van harte dat het BPVT Bestuur nu eindelijk het beoogde belang van haar leden werkelijk gaat dienen.

Waar het financieel goed ging in 2017, ging het op een ander gebied een stuk slechter. De governance perikelen leidden tweemaal tot een kort geding, waarbij uiteindelijk toch tot redelijke afspraken gekomen kon worden. De juridische kosten bedroegen hiervoor bijna een half miljoen euro.

De naweeën van deze juridische strijd leidden tot tumultueuze vergaderingen van deelnemers van SPT en leden van BPVT. In deze laatste vergadering liepen de gemoederen zo hoog op dat de toenmalige voorzitter werd genoodzaakt om tijdens de vergadering de bestuurstafel te verlaten. De vicevoorzitter moest uiteindelijk de vergadering verder voortzetten.

Door starre en onredelijke uitoefening van het benoemingsbeleid door het BPVT Bestuur is het zittende SPT Bestuur in 2017 onevenredig zwaar belast in haar governance-taken. Dit heeft er toe geleid dat per 01-04 een zeer gewaardeerd beleggingsdeskundige

zijn bestuurszetel heeft opgegeven en dat in de tweede helft van 2017 er een nieuw bestuurslid klaar gestoomd moest worden om per 01-01-2018 het voorzitterschap, zonder ervaring op pensioengebied, te moeten gaan bekleden.

Het VO betreurt het dat dit op deze wijze heeft plaatsgevonden en constateert dat dit alles absoluut niet in het belang van de deelnemers SPT en leden BPVT is geweest. Ook heeft het VO moeten constateren dat het VO en de Raad van Toezicht, ondanks hun inspanningen, hierin geen toegevoegde waarde van enig belang konden betekenen.

Aanbevelingen

1. Het VO constateert dat de SPT, die namens de leden van de BPVT hun contributie betaalt, geen enkele invloed heeft op het uitgavenpatroon van het Bestuur van de BPVT. Mede daardoor werd het mogelijk dat de BPVT uitgaven in 2017 explosief zijn gestegen. Het VO beveelt aan dat SPT afdoende maatregelen neemt dat in de toekomst te kunnen voorkomen.
2. Het VO adviseert, evenals vorig jaar, het Bestuur om alert te blijven op de uitvoeringskosten in de meest ruime zin. Het jaarlijks oplopen van de kosten per deelnemer laat een verontrustend grote stijging zien.
3. Ondanks eerdere aanbeveling constateert het VO nog steeds dat de verslaglegging van de bestuursvergaderingen soms nog steeds te wensen overlaat. Het VO vraagt hier expliciet opnieuw om aandacht.
4. Het VO adviseert het Bestuur om de governance perikelen in 2018 definitief op te lossen, zodat de benodigde rust in het fonds niet meer in gedrang kan komen.
5. Het VO is van mening dat een ledenpanel een getrouwe afspiegeling moet zijn van het deelnemersbestand. Zij beveelt het Bestuur een aanzienlijk grotere inspanning dan tot nu toe is gedaan om dat panel operationeel te krijgen. Dat biedt de mogelijkheid aan het Bestuur, VO en RvT aanzienlijk meer inzicht te krijgen in opvattingen en oordelen van de deelnemers over het gevoerde beleid en de beleidsvoornemens.
6. Het VO is nog steeds van mening dat van een te klein aantal deelnemers de mail adressen bekend zijn. Het beveelt het Bestuur meer inspanningen te doen om dat aantal te vergroten.
7. Het VO adviseert om de werkzaamheden met betrekking tot het ICT-beleid en het AVG-beleid zoveel mogelijk uit te besteden aan daarin gespecialiseerde partijen en niet zelf op kostbare wijze opnieuw het wiel te willen uitvinden !
8. Het VO adviseert het Bestuur de termen "Openheid en Transparantie" de waarde toe te kennen die zij verdienen. Een situatie zoals die in 2017 optrad waarin de (huidige) voorzitter van de BPVT een onderzoek naar gemelde en grove aantoonbare onjuiste declaraties van enkele BPVT bestuursleden blokkeerde mag nooit meer voorkomen binnen de gremia van de SPT
9. Het VO adviseert het Bestuur te onderzoeken of een bestuursondersteuning buiten AZL kwaliteitsbevorderend kan zijn.
10. Het VO adviseert het Bestuur om serieus werk te maken van de mogelijkheden die de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen biedt.

Conclusie

Ook in dit verslagjaar heeft het Bestuur zich noodgedwongen te veel en te vaak bezig moeten houden met perikelen die op zich weinig te maken hebben met het besturen van een pensioenfonds.

Desondanks is het Bestuur er in geslaagd om de eerder ingezette opgaande lijn qua financiële resultaten vast te houden, waarvoor het VO als vertegenwoordiger van de deelnemers het zeer erkentelijk is.

Het Verantwoordingsorgaan is zich er terdege van bewust er in dit rapport een aantal zaken zijn opgenomen die door de SPT en de BPVT als niet prettig ervaren zullen worden.

Maar het is zoals het is, en dat is niet anders.

Als wij open en transparant willen zijn tegen de deelnemers aan het Fonds kunnen wij niet om de feiten heen.

Langs deze weg willen we de Raad van Toezicht hartelijk danken voor haar betrokkenheid en haar toegankelijkheid ten opzichte van het Verantwoordingsorgaan.

Ook het SPT Bestuur willen we bedanken voor hun uitstekende prestaties ten behoeve van de deelnemers aan het fonds. Een werkelijk uitzonderlijke prestatie. Daar is niets op af te dingen.

Proficiat en chapeau!

Wij willen het Bestuur ook zeer hartelijk danken voor het stipt, correct en vriendelijk behandelen van de (soms lastige) vragen van het VO. En de prettige contacten.

Wij verwachten dat de deelnemers van ons Fonds, die ook lid zijn van de BPVT de betreffende leden van hun Bestuur ter verantwoording gaan roepen op de daarvoor geëigende plaats en tijd, voor het “verbrassen” van pensioengelden met dat half miljoen (€ 493.000) aan nodeloze en zinloze rechtszaken, en voor hun niets ontziende, destructieve handelswijze. Het heeft niets opgeleverd; alleen maar verliezers.

Dit is het oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het boekjaar 2017 van de Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten.

Daan Ypkemeule, voorzitter;

Bert Brink, vicevoorzitter;

Gerard Vermeulen, lid;

Peter Melman, aspirant-lid.

N.B.: Wij hebben zoveel mogelijk getracht individuele namen uit dit verslag te houden.

Geraadpleegde bronnen:

ABTN

Accountantsverslag 2017 Ernst & Young (concept)

Actuarieel rapport 2017 AZL (concept)

ALM-studie

Certificerend actuarieel rapport 2017 Sprenkels en Verschuren (concept)

Communicatiebeleidsplan SPT

Deskundigheidsplan SPT

Financieel crisisplan

Gesprekken met diverse deskundigen

Juridische adviezen.

Investment Policy Statement van SPT

Jaarrekening 2017 (concept)

Maandelijkse Overzichten Dekkingsgraden

Maandelijkse Rapportage set tbv DNB

Nota SPT m.b.t. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Notitie Integriteitbeleid SPT

Relevante wet- en regelgeving op pensioengebied

Vastgestelde verslagen van de bestuursvergaderingen 2017

Verslag over 2017 van de Raad van Toezicht (concept)

Reactie bestuur

Het bestuur heeft met instemming kennisgenomen van het verslag van de raad van toezicht SPT en het oordeel van het verantwoordingsorgaan SPT over het jaar 2017.

In beide verslagen klinkt waardering voor de inzet van het bestuur en de bereikte resultaten.

Er is ook sprake van erkenning voor de toegenomen werkdruk van het bestuur door zowel de veranderende wet- en regelgeving als door de governance perikelen.

Beide verslagen geven blijk van de hoge mate van betrokkenheid bij het pensioenfonds van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

Kritische kanttekeningen worden geplaatst bij de governance van het fonds welke, naar het oordeel van vooral het verantwoordingsorgaan, nog de nodige verbetering behoeft.

Het bestuur is zich zeer bewust van de op- en aanmerkingen. De aanbevelingen zal zij nauwkeurig onderzoeken en waar mogelijk het komend jaar opvolgen.

Er is in 2017 volgens beide organen sprake geweest van een open en constructief overleg. Een mening waar het bestuur zich van harte bij aansluit. Het is zeker de bedoeling van het bestuur deze wijze van overleg voort te zetten en zo mogelijk te verbeteren.

Het bestuur dankt de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan voor hun steun en kritische adviezen in het afgelopen jaar.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2017	2016
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	17.238	18.332
Beursgenoteerde aandelen	402.911	422.828
Vastrentende waarden ¹⁾	1.416.368	1.404.149
Derivaten	58.357	86.508
	1.894.874	1.931.817
Vorderingen en overlopende activa [2]	19.867	23.310
Liquide middelen [3]	16.833	7.185
	1.931.574	1.962.312

1) Vanaf 2017 zijn de Money Markets geherrubriceerd onder de Vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers van 2016 zijn hierdoor aangepast.

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2017	2016
Stichtingskapitaal en reserves		
Algemene reserve [4]	223.357	172.699
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	1.689.550	1.773.165
Kortlopende schulden en overlopende passiva[6]	18.667	16.448
	1.931.574	1.962.312

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten [7]	46.842	53.433
Indirecte beleggingsopbrengsten [8]	-9.737	101.346
Kosten vermogensbeheer [9]	-3.488	-2.105
	33.617	152.674
Saldo van overdrachten van rechten (10)		
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-360
Pensioenuitkeringen [11]	-64.347	-62.007
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [12]		
Rentetoevoeging	3.763	1.017
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	64.476	62.086
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.743	1.551
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	432
Wijzigen marktrente	17.447	-117.744
Resultaat op sterfte	375	2.297
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	2	56
Resultaat op mutaties	-159	-142
Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	0	34
Wijzigen actuariële grondslagen	-2.244	17.185
Toeslagverlening arbeidsongeschikten	-3	12
Toeslagverlening gewezen deelnemers	-581	0
Toeslagverlening pensioengerechtigden	-1.204	0
	83.615	-33.216
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-2.231	-1.839
Overige baten en lasten [14]	4	0
Saldo van baten en lasten	50.658	55.252
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	50.658	55.252

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2017	2016
Pensioenactiviteiten		
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-64.147	-61.856
Overgedragen pensioenverplichtingen	0	-360
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.147	-2.338
	-66.294	-64.554
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	50.494	62.845
Verkopen en aflossingen beleggingen	213.540	109.068
Overig	1.345	1.458
	265.379	173.371
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-186.062	-149.828
Kosten vermogensbeheer	-3.375	-1.951
	-189.437	-151.779
Mutatie liquide middelen	9.648	-42.962
Saldo liquide middelen 1 januari	7.185	50.147
Saldo liquide middelen 31 december	16.833	7.185

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Alle activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Indien noodzakelijk voor vergelijkingsdoeleinden is de rubricering van de vergelijkende cijfers aangepast. Dit heeft echter geen invloed op het vermogen en/of resultaat.

Opname en verwijdering van een actief en/of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verbonden partijen

BPVT kan als verbonden partij worden geclassificeerd. De kosten in verband met de uitvoering van de door BPVT te verrichten taken worden door SPT gedragen. Deze transacties zijn onder normale marktvoorwaarden met de verbonden partij aangegaan.

Waardering

Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. De kortlopende vorderingen en schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Beleggingen

De beleggingswaarde wordt vastgesteld op transactiedatum.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor ter beurze genoteerde vastgoedfondsen wordt de marktwaarde bepaald op de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de waardering wordt ontleend aan de lokale grondslagen van fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Zakelijke waarden

De zakelijke waarden betreffen enkel aandelen. Deze worden op marktwaarde gewaardeerd. Incourante en/of niet aan een effectenbeurs genoteerde beleggingen worden gewaardeerd op basis van de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de fondsmanagers die uitgaan van waardering op marktwaarde.

Vastrentende waarden

De ter beurze genoteerde obligaties worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde fondsen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde ultimo boekjaar, waarbij de waardering wordt ontleend aan de lokale grondslagen van fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Derivaten

Beleggingen in beursgenoteerde derivaten worden gewaardeerd tegen de op 31 december bekende marktprijzen. Beleggingen welke onderhands zijn gekocht, waarvoor geen directe marktwaardering beschikbaar is, worden gewaardeerd op basis van actuele marktparameters. RJ 610 schrijft voor dat derivaten met een negatieve waarde op de passiva zijde van de balans moeten worden weergegeven.

Overige beleggingen

De ter beurze genoteerde overige beleggingen worden gewaardeerd tegen de beurswaarde ultimo boekjaar. De niet ter beurze genoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen hun actuele waarde, zijnde de op de ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Vorderingen en overlopende activa

Overige activa en vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste opname gewaardeerd op reële waarde. Na eerste opname worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Algemene reserve

Het jaarlijkse resultaat volgens de rekening van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorziening pensioenverplichtingen

De VPV is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening voor de vrijgestelde toekomstige opbouw gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige premies met een jaarlijkse stijging van 4%. De kostenvoorziening is vastgesteld als de contante waarde van de verwachte toekomstige kosten, rekening houdend met inflatie.

De technische voorziening is ultimo 2017 vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Als belangrijkste grondslagen voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen worden vermeld:

- Interest: Rentetermijnstructuur van DNB. Gemiddeld gewogen met de VPV kwam de nominale rente eind 2017 overeen met een rekenrente van 1,28% (2016: 1,10%).
- De afname van de voorziening is gebaseerd op een negatieve 1-jaarsrente van -0,217%.
- Sterfte: Prognosetafel AG2016 (startjaar 2018) met ervaringssterfte SPT 2016.
- Arbeidsongeschiktheid: De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld als de contante waarde van de tijdsevenredig opgebouwde pensioenaanspraken. Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de voorziening pensioenverplichtingen gebaseerd op 100% van de toekomstige premies met een jaarlijkse stijging van 4%.
- Gehuwdheid: Voor uitgesteld nabestaandenpensioen, behorend bij niet ingegaan ouderdomspensioen wordt het systeem van onbepaalde partner gehanteerd, uitgaande van een gehuwdheidsfrequentie van 100% voor iedere leeftijd tot en met de pensioenleeftijd. Na de pensioenleeftijd wordt het bepaalde partnersysteem gehanteerd.
- Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.
- Leeftijden: De leeftijd wordt in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.
- Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).
- Kosten: De kostenvoorziening is bepaald als de contante waarde van de verwachte toekomstige kosten, rekening houdend met verwachte inflatie. Ultimo 2017 is de hoogte van de kostenvoorziening vergelijkbaar met een opslag op de technische voorzieningen van 3,35%.

Toeslagverlening

Het fonds kent een voorwaardelijk toeslagbeleid. Toeslagverlening vindt plaats indien de beleidsdekkingsgraad zich boven 110% bevindt. In 2017 heeft het bestuur besloten tot een toeslagverlening ad 0,11% per 1 januari 2018.

Schattingswijzigingen

Eind 2017 is de kostenvoorziening herijkt naar het verwachte kostenniveau van het fonds op basis van de meest recente inzichten. De technische voorziening van het fonds is door deze wijziging toegenomen met € 2.244 (+0,13%).

Resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan:

- rente;
- dividend;
- soortgelijke opbrengsten.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen, obligaties en derivaten;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten vermogensbeheer

Onder de kosten vermogensbeheer worden de administratie- en beheerkosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Bestemming van het saldo

Het resultaat ultimo boekjaar wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld via de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/ verstrekkingen	Verkopen/ aflossingen	Gerealiseerd resultaat	Ongerealiseerd resultaat	Stand ultimo 2017
Onroerende zaken						
Aandelen vastgoedmaatschappijen	18.332	4.211	-4.843	23	-485	17.238
Zakelijke waarden						
Beursgenoteerde aandelen	422.828	87.269	-130.315	3.088	20.041	402.911
Vastrentende waarden						
Obligaties	1.148.934	23.694	-255.654	-3.847	-26.351	886.776
Niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen in obligaties	63.619	0	0	0	200	63.819
Money Market Fund ¹⁾	191.596	354.932	-80.755	0	0	465.773
Financiële derivaten						
Valutatermijntransacties	-1.510	0	-27.172	27.172	7.232	5.722
Swaps	74.256	65	-1.283	1.218	-35.874	38.382
Totaal belegd vermogen	1.918.055	470.171	-500.022	27.654	-35.237	1.880.621
Waarvan gepresenteerd onder de passiva zijde	13.762					14.253
Belegd vermogen activa zijde	1.931.817					1.894.874

1) Vanaf 2017 zijn de Money Markets geherrubriceerd onder de Vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers van 2016 zijn hierdoor aangepast.

Methodiek bepaling marktwaarde

In de levelclassificatie van de beleggingen in het Money Market Fund opgenomen onder de Vastrentende waarden. Dit sluit ook aan met de risicoparagraaf. In onderstaande tabel is aangegeven op welke manier de marktwaarden zijn afgeleid.

Categorie	Directe markt-notering	Onafhankelijke taxaties	NCW ¹⁾ berekening	Andere methode	Stand ultimo 2017
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	17.238	0	0	0	17.238
Zakelijke waarden					
Aandelen	402.651	0	0	260	402.911
Vastrentende waarden					
Obligaties	886.776	0	0	0	886.776
Obligatiefondsen	22.483	0	0	41.336	63.819
Money Market Fund	465.773	0	0	0	465.773
Derivaten					
Valutatermijntransacties	1	0	5.694	27	5.722
Swaps	0	0	38.382	0	38.382
Overige beleggingen					
Depotbanken	6.731				6.731
Totaal	1.801.653	0	44.076	41.623	1.887.352

Het pensioenfonds heeft eind 2017 € 61,5 miljoen (2016 € 87,5 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van (staats) obligaties als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking. Het pensioenfonds heeft eind 2017 € 13,8 miljoen (2016 € 8,0 miljoen) aan onderpand verstrekt in de vorm van (staats) obligaties als gevolg van negatieve waardeontwikkeling van de derivaten. De verstrekte (staats) obligaties zijn verantwoord onder de vastrentende waarden.

1) Netto Contante Waarde

	2017	2016
[2] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende interest en dividend		
Interest	19.205	22.717
Dividend	440	580
	19.645	23.297
Overige vorderingen		
Beleggingen	218	0
Uitkeringen	4	13
	222	13
Totaal vorderingen en overlopende activa	19.867	23.310
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
[3] Liquide middelen		
Banken	16.833	7.185
De liquide middelen, m.u.v. de depotbanken ad € 6.731 (2016: € 2.161), staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Passiva		
[4] Algemene reserve		
Stand per 1 januari	172.699	117.447
Mutatie verdeling resultaat	50.658	55.252
Stand per 31 december	223.357	172.699
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,0%	104,0%
Vereiste dekkingsgraad ¹⁾	108,4%	108,5%
Actuele dekkingsgraad	113,2%	109,7%
Beleidsdekkingsgraad	111,9%	106,8%

1) o.b.v. de strategische beleggingsmix.

	2017	2016
[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
– Gewezen deelnemers	546.749	623.523
– Arbeidsongeschikten	10.432	11.437
– Pensioengerechtigden	1.132.369	1.138.205
Stand per 31 december	1.689.550	1.773.165
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	1.773.165	1.739.949
Mutatie boekjaar	-83.615	33.216
Stand per 31 december	1.689.550	1.773.165
De technische voorziening voor risico pensioenfonds is van langlopende aard.		
[6] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	14.253	13.762
Collateral	0	1
Uitkeringen	950	799
Loonheffing	1.064	1.030
Claim omzetbelasting	1.343	0
Sociale lasten	272	267
Overige crediteuren	785	589
Stand per 31 december	18.667	16.448
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die een financiële impact hebben op het verslagjaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Personeel

Gedurende het boekjaar 2017 had SPT geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[7] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	627	691
Zakelijke waarden	8.599	9.109
Vastrentende waarden	23.548	30.254
Derivaten	14.035	13.423
Interest liquiditeiten	-72	-46
Interest waardeoverdrachten	0	-1
Overige opbrengsten	105	3
	46.842	53.433
[8] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	23	2
Zakelijke waarden	3.088	-207
Vastrentende waarden	-3.847	-853
Derivaten	28.390	-12.656
Valutareresultaten	-2.154	1.455
<i>Niet-gerealiseerde resultaten:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-485	459
Zakelijke waarden	20.041	35.932
Vastrentende waarden	-26.151	19.620
Derivaten	-28.642	57.594
	-9.737	101.346

	2017	2016
[9] Kosten vermogensbeheer ¹⁾		
Bewaarloon effecten	-138	-192
Advieskosten	-44	-23
Beheerloon zakelijke waarden	-205	-200
Beheerloon vastrentende waarden	-791	-778
Beheerloon derivaten	-76	-77
Beheerloon overig	-249	-216
Omzetbelasting	-1.343	0
Overige kosten	-642	-619
	-3.488	-2.105
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	33.617	152.674
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgedragen pensioenverplichtingen ²⁾	0	-360
[11] Pensioenuitkeringen		
Pensioenen		
Ouderdomspensioen	-55.700	-53.510
Partnerpensioen	-8.402	-8.300
Wezenpensioen	-72	-99
Andere uitkeringen		
Afkoopsommen	-21	-13
Mutatie niet opgevraagde pensioenen	-152	-85
	-64.347	-62.007

1) Voor een uitsplitsing van de kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategoriën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten zijn niet direct aan te sluiten op de jaarrekening, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

2) in 2016 betreft dit een eenmalige uitkering aan een arbeidsongeschikte deelnemer.

	2017	2016
[12] Mutaties voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	83.615	-33.216
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten	-975	-870
Actuariskosten - Certificering	-18	-18
Actuariële advisering	-85	-130
Accountantskosten (controle jaarrekening)	-31	-56
Juridische kosten	-439	-102
Notariskosten	-9	0
Bezoldiging bestuursorganen SPT	-390	-406
Bestuursvergoeding BPVT	-69	-35
Opleiding	-17	-43
Toezicht DNB en AFM	-104	-111
Compliance	-32	-32
Lidmaatschap Pensioenfederatie	-12	0
Overige kosten	-50	-36
	-2.231	-1.839
[14] Overige baten en lasten		
Overige	4	0
	4	0

Bezoldigingen

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (SPT), de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan hebben in 2017 een vergoeding van totaal € 390 duizend ontvangen. De bestuursleden ontvangen een vergoeding die is gerelateerd aan de rol die zij vervullen in het bestuur en in de diverse commissies voor het fonds. De bezoldiging van bestuursleden, leden van het verantwoordingsorgaan en van de raad van toezicht is in lijn met de principes voor beheerst beloningsbeleid. Er zijn alleen vaste vergoedingen en er zijn geen prikkels die zouden kunnen leiden tot het nemen van risico's.

	2017	2016
Dit bedrag is als volgt verdeeld:		
- Bestuursleden	243	261
- Raad van toezicht	73	73
- Verantwoordingsorgaan	74	72
	390	406

Actuariële analyse van het resultaat

De ontwikkeling van het fonds in het boekjaar volgt uit de hierna gegeven analytische verlies- en winstrekening.

	2017	2016
Beleggingsopbrengsten	54.827	35.947
Waardeoverdrachten	0	72
Administratiekosten	-488	-288
Uitkeringen	129	79
Sterftekansen	375	2.297
Arbeidsongeschiktheid	2	56
Reguliere mutaties	-159	-142
Wijziging actuariële grondslagen	-2.244	17.185
Overige mutaties technische voorzieningen	0	34
Toeslagverlening	-1.788	12
Andere oorzaken	4	0
	50.658	55.252

Resultaatbestemming

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2017 als volgt te verdelen:

	2017
Algemene reserve	50.658
	50.658

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. In deze paraagraaf wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt, is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt.

Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) volgt uit de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De standaard risicofactoren worden in de solvabiliteitstoets onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10 meegenomen. Vanaf 2016 wordt geen rekening meer gehouden met eventuele additionele risico's. Hieromtrent heeft afstemming plaats gevonden met bestuur, certificerend actuaris en DNB. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategisch vereiste dekkingsgraad ultimo 2017 van 108,4% en ultimo 2016 van 108,5%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van vorig boekjaar de procentuele buffer van de afzonderlijke risicocomponenten anders wordt getoond. De veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico wordt vanaf dit boekjaar bij deze afzonderlijke risico's meegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie). Vorig boekjaar werden deze effecten gezamenlijk onder het diversificatie-effect verantwoord. Door deze aangepaste rubricering te hanteren wordt de relatieve bijdrage van de afzonderlijke risicocomponenten aan de totale vereiste dekkingsgraad zuiverder en beter inzichtelijk.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	11.770	0,3	8.395	0,2
Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	109.866	6,1	115.291	6,0
Valutarisico (S3)	0	0,0	0	0,0
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	34.665	1,4	42.480	1,7
Verzekeringstechnisch risico (S6)	36.900	0,6	38.655	0,6
Liquiditeitsrisico (S7)	0	0,0	0	0,0
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Operationeel risico (S9)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	0	0,0	0	0,0
Totaal som van de S-en	193.201	8,4	204.821	8,5
Diversificatie/correlatie	-51.986		-54.426	
Totaal vereist eigen vermogen	141.215	8,4	150.395	8,5
Actuele dekkingsgraad		113,2		109,7
Beleidsdekkingsgraad		111,9		106,8
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,0		104,0
Strategisch vereiste dekkingsgraad		108,4		108,5
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		108,9		109,3

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2017 hoger dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds niet in een tekort verkeert. In het boekjaar 2017 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 111,9%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2016 van 106,8%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 5,1%-punt.

Renterisico (S1)

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen.

Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht:

- duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 13,6
- duratie van de pensioenverplichtingen 12,9

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	€	%	€	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	70.041		70.041	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	60.044		58.271	
Renterisico	9.997	0,3	11.770	0,3
Afdekkingspercentage (B/A)		85,7		83,2

Derivaten

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat 85% van het renterisico af.

Het renterisico is afgedekt door middel van rentederivaten. Door deze swaps wordt de duratie van de portefeuille van vastrentende waarden verlengd van 4,5 naar 13,6 jaar.

Het beleggingsbeleid van het fonds is erop gericht dat bij materiële neerwaartse renteveranderingen het renterisico voor circa 85% is afgedekt. Ten behoeve van het vereist eigen vermogen is de door te rekenen renteschok wettelijk voorgeschreven. Het feitelijke renteafdekkingspercentage dat hieruit volgt is ultimo 2017 gelijk aan 85,7%.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico € 9.997 (0,3%) en voor het strategisch renterisico € 11.770 (0,3%) ultimo 2017.

Aandelen- en vastgoedrisico (S2)

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoed in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Beursgenoteerd vastgoed	17.238	4,1	18.332	4,2
Ontwikkelde markten (Mature markets)	394.284	93,8	414.230	93,9
Opkomende markten (Emerging markets)	8.627	2,1	8.598	1,9
	420.149	100,0	441.160	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt € 123.323 (6,9%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico € 109.866 (6,1%).

Valutarisico (S3)

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden, terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen.

Strategisch wenst het pensioenfonds geen valutarisico te lopen. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta. Hierbij geldt dat valuta van opkomende landen een zwaardere schok kennen dan valuta van ontwikkelde landen. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

Afdekking van het valutarisico vindt bij SPT plaats via valutatermijncontracten.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta vóór afdekking met derivaten</i>				
Euro	1.510.880	80,3	1.516.452	79,0
Amerikaanse dollar	247.705	13,2	276.813	14,4
Australische dollar	10.668	0,6	11.759	0,6
Britse pond sterling	27.530	1,5	28.162	1,5
Canadese dollar	15.773	0,8	17.307	0,9
Deense kroon	2.817	0,1	2.567	0,1
Hongkongse dollar	5.180	0,3	4.799	0,2
Israëlische sjekel	754	0,0	658	0,0
Japanse yen	39.747	2,1	40.960	2,1
Nieuw-Zeelandse dollar	472	0,0	305	0,0
Noorse kroon	1.438	0,1	1.419	0,1
Singaporese dollar	2.306	0,1	2.005	0,1
Zweedse kroon	4.791	0,3	5.415	0,3
Zwitserse frank	11.569	0,6	13.104	0,7
	1.881.630	100,0	1.921.725	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling beleggingsportefeuille naar valuta ná afdekking met derivaten</i>				
Euro	1.862.991	98,7	1.891.004	98,6
Amerikaanse dollar	3.754	0,2	10.382	0,5
Australische dollar	516	0,0	655	0,0
Britse pond sterling	1.076	0,1	416	0,0
Canadese dollar	1.027	0,1	984	0,1
Deense kroon	2.817	0,1	2.567	0,1
Hongkongse dollar	5.180	0,3	4.799	0,2
Israëlische sjekel	754	0,0	658	0,0
Japanse yen	632	0,0	-525	0,0
Nieuw-Zeelandse dollar	472	0,0	305	0,0
Noorse kroon	1.438	0,1	1.419	0,1
Singaporese dollar	2.306	0,1	2.005	0,1
Zweedse kroon	4.791	0,3	5.415	0,3
Zwitserse frank	-402	0,0	131	0,0
	1.887.352	100,0	1.920.215	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2017:

	aankoop transacties	verkoop transacties
Euro	352.111	
Amerikaanse dollar	0	-243.951
Australische dollar	0	-10.152
Britse pound sterling	0	-26.454
Canadese dollar	0	-14.746
Japanse yen	0	-39.115
Zwitserse frank	0	-11.971
	352.111	-346.389

Het ongerealiseerde resultaat per balansdatum, berekend tegen de ultimo van het jaar geldende valutakoersen ad € 5.722, staat vermeld in het verloop van de valutatermijncontracten.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt € 4.424 (0,0%) en omdat het fonds in beginsel volgens IPS strategisch geen valutarisico wil lopen, voor het strategisch valuta risico € 0 (0,0%).

Kredietrisico (S5)

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand. Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2017		2016 ¹⁾	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	438.075	30,9	553.684	39,4
AA	488.780	34,6	508.398	36,2
A	398.279	28,1	226.509	16,1
BBB	119.105	8,4	125.778	9,0
Lager dan BBB	1.480	0,1	1.044	0,1
Geen rating ²⁾	-29.351	-2,1	-11.264	-0,8
	1.416.368	100,0	1.404.149	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	567.446	40,2	289.676	20,6
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	366.101	25,8	441.673	31,6
Resterende looptijd van 5 tot 10 jaar	201.755	14,2	316.533	22,5
Resterende looptijd langer dan 10 jaar	281.066	19,8	292.648	20,8
N.A.	0	0,0	63.619	4,5
	1.416.368	100,0	1.404.149	100,0

1) Vanaf 2017 zijn de Money Markets geherrubriceerd onder de Vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers van 2016 zijn hierdoor aangepast.

2) De negatieve waarde is toe te wijzen aan de derivaten binnen de Money Market fondsen.

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt, neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van € 31.633 (1,2%) en voor het strategisch kredietrisico van € 34.665 (1,4%).

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt € 36.900 (0,6%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico € 36.900 (0,6%).

Liquiditeitsrisico (S7)

Het fonds loopt het risico dat het niet over voldoende liquide financiële middelen beschikt om op het beoogde moment aan de pensioenuitkeringsverplichtingen te voldoen. Ten behoeve van risicomanagement dient het fonds rekening te houden met liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Vereist eigen vermogen voor het liquiditeitsrisico gelijkgesteld aan 0%.

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. In het standaard model is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor het concentratierisico gelijkgesteld aan 0%.

De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	2.401	13,9	2.534	13,8
Noord-Amerika	10.975	63,7	11.563	63,1
Azië/Oceanië	3.789	22,0	4.077	22,2
Overig	73	0,4	158	0,9
	17.238	100,0	18.332	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in vastgoedmaatschappijen	17.238	100,0	18.332	100,0
	17.238	100,0	18.332	100,0
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	101.790	25,3	103.268	24,4
Noord-Amerika	243.463	60,4	260.180	61,5
Midden- en Zuid-Amerika	923	0,2	1.547	0,4
Azië/Oceanië	55.499	13,8	56.233	13,3
Overig	1.236	0,3	1.600	0,4
	402.911	100,0	422.828	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Niet-cyclische consumptiegoederen	86.107	21,4	94.473	22,3
Financiële instellingen	74.280	18,4	79.368	18,8
Industrie	51.063	12,7	51.589	12,2
Cyclische consumptiegoederen	44.479	11,0	47.233	11,2
Communicatiediensten	44.066	10,9	45.956	10,9
Informatietechnologie	42.107	10,5	38.717	9,2
Energie	23.615	5,9	27.989	6,6
Basismaterialen	20.948	5,2	20.409	4,8
Nutsbedrijven	13.724	3,4	14.932	3,5
Andere sectoren	2.522	0,6	2.162	0,5
	402.911	100,0	422.828	100,0

Op basis van de Look Through-methode zijn voor zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling geen onderliggende posten groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.

	2017		2016 ¹⁾	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	906.236	64,1	1.156.421	82,5
Noord-Amerika	49.649	3,5	52.386	3,7
Midden- en Zuid-Amerika	276	0,0	224	0,0
Azië/Oceanië	13.158	0,8	11.521	0,7
Overige	447.049	31,6	183.597	13,1
	1.416.368	100,0	1.404.149	100,0

Het grootste gedeelte van de regio 'Overige' wordt veroorzaakt door de Money Market fondsen.

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden. Bij SPT betreft dit alleen beleggingen in staatsobligaties.

	2017		2016 ¹⁾	
	€	%	€	%
Duitsland	207.349	14,6	252.049	18,0
Nederland	193.960	13,7	266.172	19,0
Frankrijk	164.007	11,6	242.380	17,3
Money Market Fund	465.774	32,9	191.596	13,6

Ultimo 2017 zijn door SPT zelf geen beleggingen uitgeleend. Het fonds maakt in het beleggingsproces gebruik van beleggingsfondsen. Binnen deze fondsen wordt gebruik gemaakt van het uitlenen van effecten teneinde het fondsrendement te verhogen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is geen rekening gehouden met een buffer voor concentratierisico. Het risico dient sec kwalitatief toegelicht te worden.

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. Ten behoeve van het risicomanagement dient het fonds rekening te houden met operationeel risico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het Eigen vermogen. In het standaardmodel is de gevoeligheid van het Eigen vermogen voor het operationeel risico gelijkgesteld aan 0%.

1) Vanaf 2017 zijn de Money Markets geherrubriceerd onder de Vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers van 2016 zijn hierdoor aangepast.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Er worden geen buffers voor dit risico aangehouden, omdat de aandelenportefeuille conform het beleggingsbeleid van het fonds niet actief wordt beheerd.

Vastgesteld te Utrecht, 23 mei 2018

Het bestuur van SPT

Han Bakker (voorzitter)

Fokko Covers

Meilof Snijder

Sako Zeverijn

Overige gegevens

Statutaire bepaling van resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten te Utrecht is aan Sprenkels & Verschuren de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet verplichte beroepspensioenregeling over het boekjaar 2017.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten, zoals vereist conform artikel 143 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Sprenkels & Verschuren.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 9.750.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 487.500 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 142 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 121 tot en met 135 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 23 mei 2018

Drs. Y. Hauet AAG RBA
verbonden aan Sprenkels & Verschuren

Controleverklaring onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- de staat van baten en lasten over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten (hierna: de stichting) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit	€ 19.200.000
Toegepaste benchmark	1,0% van het pensioenvermogen (afgerond) per 31 december 2017, zijnde het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds en de algemene reserve.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van de stichting en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. Voorgaand jaar hadden wij de materialiteit op 0,75% van het pensioenvermogen gesteld omdat de stichting zich destijds in een situatie van herstel bevond.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht en het bestuur overeengekomen dat wij aan de raad van toezicht en het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 960.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht en het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben in vergelijking met voorgaand jaar geen wijzigingen in de kernpunten van onze controle aangebracht.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Ontwikkeling van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	<p>De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.</p> <p>De stichting is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of de stichting voldoende buffers heeft.</p> <p>De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting '[4] Algemene reserve' van de jaarrekening.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.</p>

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad.</p> <p>De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2017 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van de stichting beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.</p> <p>Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maandsdekkingsgraden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Voor boekjaar 2017 hebben wij het herijken van de kostenvoorziening en de toeslagverlening als key items geïdentificeerd. – Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de maandelijkse dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris.
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2017.</p>

Waardering en toelichting van niet-(beurs)genoteerde beleggingen	
Risico	<p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van de stichting. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs)genoteerde fondsen.</p> <p>De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto-contante-waardeberekeningen en andere geschikte methoden en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij de stichting betreft dit de posities in derivaten, met name swaps.</p> <p>De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen kennen eveneens inherente waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds'. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2017 € 41,6 miljoen is belegd in niet-(beurs)genoteerde fondsen (2,2% van de totale beleggingen) en € 44,1 miljoen in derivaten (2,3% van de totale beleggingen).</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen niet juist gewaardeerd zijn. Wij schatten het risico op een materiële fout in de beursgenoteerde beleggingen lager in, mede omdat deze beleggingen bestaan uit effecten waarvoor een genoteerde prijs op een actieve markt beschikbaar is en derhalve een schattingselement ontbreekt.</p>

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2017.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de waardering van de beursgenoteerde beleggingen en belangen in open-end beleggingsfondsen waarvoor een actieve markt bestaat, bestonden onder andere uit het afstemmen van de waardering van de beursgenoteerde beleggingen met minimaal één (onafhankelijke) prijsbron. Voor open-end beleggingsfondsen is er sprake van een actieve markt als de intrinsieke waarde dagelijks wordt gepubliceerd en deze intrinsieke waarde de basis is voor dagelijkse toe- en uittreding tot het fonds door beleggers. – Voor andere beleggingsfondsen inclusief open-end beleggingsfondsen waarvoor wij niet zelfstandig kunnen vaststellen dat er sprake is van een actieve markt, zijn de waarderingsgegevens gecontroleerd met gecontroleerde jaarrekeningen 2017 van deze fondsen. Waar deze (nog) niet beschikbaar zijn omvat onze controle aansluiting met de meest recente (niet-gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum, alsmede onderzoek van de uitkomsten van back-testing procedures (met gecontroleerde jaarrekeningen) en de monitoring procedures van de uitvoeringsorganisatie. – Voor de waardering van de swaps is een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en zijn de in de waardering gehanteerde veronderstellingen zoals rentevolatiliteit en rentecurves beoordeeld aan de hand van marktgegevens. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden zijn waarderingspecialisten betrokken.
----------------------------	---

Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van niet-(beurs)genoteerde beleggingen per 31 december 2017 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.
Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen	
Risico	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van de stichting. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij de stichting, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle.</p> <p>De stichting heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in de paragraaf 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting '[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds'. Hieruit blijkt dat schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden door een herijking van de kostenopslag (verhoging voorziening € 2,2 miljoen).</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd zijn.</p>

<p>Onze controleaanpak</p>	<p>Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris van de stichting. De certificerend actuaaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2017. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.</p> <p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen beoordeeld en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2017:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaaris. - Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. - Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.
----------------------------	--

Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2017 of de toelichting van de technische voorzieningen.
-------------------------	---

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- andere informatie, bestaande uit voorwoord voorzitter, karakteristieken van het pensioenfonds, personalia, meerjarenoverzicht, raad van toezicht, verantwoordingsorgaan en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht en het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad van toezicht en het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van toezicht en het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Eindhoven, 23 mei 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. P.A.E. Dirks RA

Bijlagen

Begrippenlijst

De gehanteerde begrippen worden ook toegelicht op de website.

ABTN

Afkorting voor actuariële en bedrijfstechnische nota. In de ABTN wordt door het bestuur van een pensioenfonds uiteengezet welke actuariële en bedrijfstechnische opzet ten grondslag ligt aan een fonds. De ABTN (ook wel bedrijfsplan genoemd) gaat nader in op de organisatie van het fonds, de inhoud van de pensioenregeling, de financiële opzet (waaronder grondslagen), het beleidskader (toeslagen- en beleggingsbeleid), de sturingsmiddelen, de hoofdlijnen van het interne risicobeheersingssysteem alsmede de hoofdlijnen van de uitvoeringsovereenkomst.

Accountant

Een accountant is een onafhankelijke derde die beroepsmatig jaarrekeningen controleert, jaarrekeningen opmaakt of financiële administraties voert.

Actieve deelnemer (arbeidsongeschikten)

Een actieve deelnemer is de deelnemer aan de pensioenregeling die pensioen opbouwt in de pensioenregeling. Voor SPT zijn dit de arbeidsongeschikte deelnemers.

Activa

Bezittingen van het pensioenfonds.

Actuariële grondslagen

Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de sterftekansen en de kostenopslagen.

Actuaris

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken ten behoeve van de vaststelling van de benodigde koopsommen of premies en de verplichtingen van het fonds (vaststelling voorziening pensioenverplichtingen). Tevens verricht de actuaris risicoanalyses en studies met betrekking tot het afstemmen van verplichtingen en beleggingen.

Actuele dekkingsgraad

De dekkingsgraad waarbij de verplichtingen gebaseerd zijn op de door DNB voorgeschreven rentetermijnstructuur. Zie ook 'Dekkingsgraad'.

Asset Liability Management-studie (ALM-studie)

Deze studie geeft inzicht in de toekomstige ontwikkelingen van de rechten en verplichtingen van een pensioenfonds en biedt een pensioenfondsbestuur de mogelijkheid diverse beleidsvariabelen (zoals beleggingsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid) in hun onderlinge samenhang te evalueren.

Autoriteit Financiële Markten

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is een bij wet ingesteld toezichhoudend orgaan dat toezicht houdt op het gedrag van de gehele financiële marktsector. De AFM is toezichhouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Balansrisico

De risico's die het pensioenfonds loopt met betrekking tot de beleggingen in relatie tot de verplichtingen.

Beleggingsbeleid

Een pensioenfonds is verplicht om op prudente wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een pensioenfonds is enerzijds gericht op het zo veel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk rendement. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de pensioenverplichtingen goed zijn: het pensioenfonds moet op elk moment aan haar uitkeringsverplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de beleggingsmix noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

Beleggingsmix

Verdeling van de beleggingen over beleggingscategorieën, waaronder zakelijke en vastrentende waarden en deelcategorieën daarvan.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele maandelijkse dekkingsgraden. Zie ook 'Dekkingsgraad'.

Beleidsregel Uitbesteding Pensioenfondsen

Voorschriften van De Nederlandsche Bank met betrekking tot de uitbesteding door pensioenfondsen van werkzaamheden aan andere organisaties.

Benchmark

Een maatstaf voor de beoordeling en vergelijking van de performance van beleggers.

Boekwaarde

De waarde waartegen activa en passiva op de balans zijn opgenomen.

Certificerend actuaris

De certificerend actuaris, ook waarmerkend actuaris genoemd, is belast met de beoordeling van de financiële positie van het fonds. Hij geeft jaarlijks een actuariële verklaring af, waarmerkt de actuariële verslagstaten en stelt een rapport op ter onderbouwing van zijn oordeel.

Code Pensioenfondsen

Een code van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid met normen voor goed pensioenfondsbestuur. Zie ook 'Pension Fund Governance' en 'Principes voor goed pensioenfondsbestuur'.

Collateral

In onderpand gegeven zekerheden ter dekking van aangegane marginverplichtingen –dit betreft de verplichting van beleggers om een waarborgsom in geld of dekking in de vorm van effecten te storten bij hun bank of commissionair bij het schrijven van opties of andere afgeleide producten– welke voortkomen uit hoofde van de aangegane derivatenpositie(s).

Compliance

Het toezien op de naleving van wettelijke regels en de gedragscode die het pensioenfonds zelf heeft opgesteld met het oogmerk reputatieschade te voorkomen.

Compliance-officer

De compliance-officer houdt toezicht op de deugdelijkheid en effectiviteit van interne regels en procedures en op de naleving van de gedragscode van het fonds. Het bestuur van het pensioenfonds benoemt een compliance-officer. De compliance-officer vervult een onafhankelijke rol binnen het pensioenfonds.

Contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen

De waarde die op dit moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met rente-aangroei (rekenrente) en eventuele andere actuariële grondslagen, toekomstige pensioenbetalingen te kunnen verrichten. De contante waarde fluctueert in de tijd vooral ten gevolge van fluctuaties in de rente, maar ook door veranderingen in de levensverwachting. Zie ook het begrip 'Rekenrente'.

Dekkingsgraad

Een maatstaf voor de solvabiliteit van een pensioenfonds. De dekkingsgraad is de verhouding tussen het aanwezige vermogen (AV) en de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) van het fonds, uitgedrukt in een percentage:

$$\text{Dekkingsgraad} = \text{AV} / \text{VPV} \times 100\%.$$

Hierbij is het aanwezige vermogen (AV): het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen en de reserves.

Hierbij zijn de verplichtingen (VPV): de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening.

Er is sprake van onderdekking als het aanwezig vermogen minder bedraagt dan het minimaal vereist vermogen. Het minimaal vereist vermogen bedraagt in beginsel 104% van de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening. Zie ook 'Actuele dekkingsgraad' en 'Beleidsdekkingsgraad'.

De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank (DNB) is een bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan, dat de naleving van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling bewaakt.

Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel), een referentieprijis of een index (bijvoorbeeld de AEX-index). De hoofdvormen van derivaten zijn opties, future-contracten, forwardcontracten en swaps. Ook valutatermijncontracten en swaptions worden als derivaten aangemerkt.

Duration

Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand.

Effectentypisch gedragtoezicht

Gedragtoezicht dat vooral betrekking heeft op de gedragingen van verantwoordelijke directies en besturen van financiële instellingen, zoals de naleving van gedragscodes, corporate governance en dergelijke. Het gedragtoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten. Een ander onderwerp van aandacht van het gedragtoezicht is de consumentenbescherming. Effectentypisch gedragtoezicht onderscheidt zich van prudentieel toezicht dat wordt uitgeoefend door De Nederlandsche Bank.

Ervaringssterfte

Een correctie op landelijke sterftcijfers zodanig dat naar verwachting de sterftcijfers (inclusief ervaringssterfte) een goede inschatting maken van de sterfteverwachting binnen het fonds. De landelijke sterftcijfers komen voort uit de sterftetafel inclusief sterftetrend.

ESG

Deze afkorting staat voor Environmental, Social & Governance. Het houdt in dat factoren als energieverbruik, klimaat, beschikbaarheid van grondstoffen, gezondheid, veiligheid en goed ondernemingsbestuur worden meegewogen bij de selectie en het beheer van deelnemingen in bedrijven.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Benaming van het toezichtregime dat vanaf 1 januari 2007 van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen. Het Financieel Toetsingskader (FTK) verving de Actuariële Principes Pensioenfondsen. Het FTK is opgenomen in de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Per 1 januari 2015 is deze aangepast en staat nu bekend als het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK).

Forwards / FX forwards / Futures

Een future (of termijncontract) is een financieel contract tussen twee partijen die zich verbinden om op een bepaald tijdstip een bepaalde hoeveelheid van een product of financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs. Men komt dus een transactie in de toekomst overeen. Verschil tussen een forward en een future is dat een forward niet gestandaardiseerd is en 'over the counter' (OTC) wordt verhandeld. OTC slaat op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen (meestal een bank en een tegenpartij, die ook weer een bank kan zijn) afgesloten worden. Een FX Forward heet ook wel een valutatermijncontract. Dit is een forwardcontract waarmee op termijn een valuta wordt gekocht of verkocht. Meestal wordt een FX Forward gebruikt om het risico van dalende van valutakoersen af te dekken.

Gedragcode

De gedragcode bevat voorschriften voor bestuurders en eventuele adviseurs van het pensioenfonds ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige vertrouwelijke informatie. Deze informatie betreft voor een belangrijk deel de beleggingstransacties namens het fonds.

Gerealiseerd resultaat

Resultaat na verkoop van de beleggingen.

Gewezen deelnemer

De tandarts of tandarts-specialist die door middel van (een) gedane premiestorting(en) vanwege eigen tandheelkundige verrichtingen aanspraken op ouderdomspensioen jegens het fonds heeft.

Governance

Bestuurlijke organisatie.

Haalbaarheidstoets

Met de haalbaarheidstoets wordt getoetst of het beleid van SPT overeenkomst met de risicohouding. Sinds 2015 moet SPT jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren.

Indexatie

Zie het begrip 'Toeslag'.

Intern toezicht

Onder intern toezicht wordt verstaan het kritisch bezien van het functioneren van (het bestuur van) het fonds en omvat het ten minste de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn.

Het intern toezicht wordt uitgevoerd door een raad van toezicht.

IPS

Investment Policy Statement. Hierin wordt het strategisch beleggingsbeleid omschreven.

ISAE 3402

De ISAE 3402 is een internationale standaard die toeziet op zogenaamde Third Party Assurance rapportages. Met deze verklaring wordt aangegeven dat een serviceorganisatie alle processen beheerst en onder controle heeft.

De ISAE3402 standaard kent 2 type rapportages:

- Type I: voor de opzet en het bestaan van beheersmaatregelen;
- Type II: naast de opzet en het bestaan ook de effectieve werking van de beheersmaatregelen voor een bepaalde periode.

Kansstelsels

Dit zijn veronderstellingen met betrekking tot onder meer sterfte- en arbeidsongeschiktheidskansen.

Marktwaarde

Waarde van een beleggingsobject als het op dat moment verkocht zou worden.

MSCI

MSCI World is een wereldwijde aandelenindex. De index wordt onderhouden door de onderneming Morgan Stanley Capital International (MSCI). De index is samengesteld uit 1654 aandelen uit 23 ontwikkelde landen (aantallen per 31 december 2016). De index wordt sinds 1969 berekend en de startwaarde was 100 punten. Bij de berekening van de index wordt geen rekening gehouden met het uitgekeerde dividend. Het is een veel gebruikte standaard benchmark voor wereldwijde beleggingsfondsen.

Nabestaandenpensioen

Verzamelnaam voor weduwen-, weduwnaars-, partnerpensioen en wezenpensioen.

Nominale waarde

De waarde die vermeld staat op een verhandelbaar waardepapier zoals een aandeel of obligatie. Deze nominale waarde wijkt gewoonlijk af van de koers van het waardepapier en is daarom meestal anders dan de boekwaarde.

Ongerealiseerd resultaat

Herwaardering van de beleggingen over het jaar. Gelijk aan het resultaat dat zou zijn gerealiseerd als aan het eind van het jaar alle beleggingen zouden zijn verkocht.

Ouderdompensioen

Pensioen bestemd voor de financiële verzorging van de pensioengerechtigde nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

Overlopende activa

Vooruitbetaalde kosten.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen bedragen.

Partnerpensioen

Pensioen dat wordt uitgekeerd aan de partner en eventuele ex-partner na het overlijden van de deelnemer of gepensioneerde.

Passiva

Eigen vermogen en schulden van het pensioenfonds.

Pensioengerechtigde

De persoon die op grond van het pensioenreglement pensioen ontvangt.

Pensioenresultaat

De verwachte koopkracht op lange termijn. Dit wordt berekend door de som van de verwachte uitkeringen te delen door de som van de verwachte uitkeringen zonder toepassing van kortingen en met toepassing van jaarlijkse volledige toeslagverlening ter grootte van de prijsinflatie.

Pensioenwet

De wet die vanaf 1 januari 2007 de voormalige Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) vervangt.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). In het kader van Pension Fund Governance heeft de Stichting van de Arbeid aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur. Deze waarborging voor goed bestuur (Principes voor goed pensioenfondsbestuur) is verankerd in de op 1 januari 2007 in werking getreden Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Zie ook het begrip 'Code pensioenfonds'.

Performance

Het rendement dat is behaald met de beleggingen.

Premievrije aanspraken

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de pensioenleeftijd, verkrijgt de gewezen deelnemer een premievrije aanspraak op ouderdomspensioen, partner- en wezenpensioen.

Prudentieel toezicht

Bedrijfseconomisch toezicht dat zich met name richt op de handhaving c.q. waarborging van de financiële soliditeit van het pensioenfonds. Dit type toezicht berust bij De Nederlandsche Bank. Prudentieel toezicht onderscheidt zich van effectentypisch gedragstoezicht dat wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten.

Raad van toezicht

Het instellen van een raad van toezicht is één van de vier opties in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur om invulling te geven aan het intern toezicht op pensioenfonds. Deze raad bestaat ten minste uit drie onafhankelijke deskundigen. Zie ook 'Intern toezicht'.

Rekenrente

De rekenrente is het fictieve percentage dat het belegde vermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst en waarvan bij de berekening van de contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt uitgegaan. In het Financieel Toetsingskader wordt de rekenrente bepaald op basis van de rentetermijnstructuur (marktwaarde). De rekenrente is geen vast gegeven, maar een in de tijd fluctuerende variabele.

Rentetermijnstructuur

De rentetermijnstructuur, of yield curve, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een rentetermijnstructuur heeft doorgaans een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn.

Risicomanagement

Risicomanagement is het vakgebied met betrekking tot het identificeren en kwantificeren van risico's en het vaststellen van beheersmaatregelen. Met beheersmaatregelen worden activiteiten bedoeld waarmee de kans van optreden of de gevolgen van risico's worden beïnvloed.

Risicomanager

Dit is de persoon die verantwoordelijk is voor het risicomanagement binnen een organisatie.

SLA

SLA staat voor Service Level Agreement. Een contract tussen dienstverlener en klant met meetbare condities over de te verlenen service.

Solvabiliteit

Het vermogen om (nu en op termijn) aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Sterftetafel

Statistisch overzicht met betrekking tot onder meer sterftetekans per leeftijd van een groep personen, zoals bijvoorbeeld alle mannen in de bevolking van Nederland. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de Prognosetafel AG2016.

Sterftetrend

Statistisch overzicht waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte toekomstige verandering van de overlevingskansen. Met ingang van 1 januari 2007 moet de sterftetrend op grond van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (FTK) worden meegenomen bij de vaststelling van de verplichtingen en de actuarieel benodigde premie. De meest recent geschatte sterftetrend is verwerkt in de Prognosetafel AG2016.

Strategische beleggingsportefeuille

De strategische beleggingsportefeuille beschrijft de langetermijnverdeling van de bezittingen over de verschillende beleggingscategorieën.

Swaps

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of bepaald risico (bijvoorbeeld rente) ruilt met de kasstroom of het risico van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'poten' (legs) van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat het afgeleide producten zijn.

Toeslag

Een toeslag is een verhoging van een ingegaan pensioen of een aanspraak op pensioen, gebaseerd op een in het pensioenreglement omschreven toeslagregeling.

Ultimate Forward Rate (UFR)

De verwachte risicovrije rente op lange termijn voor lange looptijden. Sinds eind september 2012 wordt in de bepaling van de rentetermijnstructuur (voor looptijden vanaf 20 jaar) mede rekening gehouden met deze verwachting. De UFR is gelijk aan het 120-maands gemiddelde van de forward rate bij een looptijd van 20 jaar.

Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) informeert een (gewezen) deelnemer en zijn/haar eventuele partner over zijn/haar huidige en toekomstige pensioensituatie. Alle pensioenfondsen en verzekeraars gebruiken dezelfde indeling van het UPO. Hierdoor zijn de bedragen uit de overzichten makkelijk vergelijkbaar. Ook kunnen de bedragen uit de verschillende overzichten eenvoudig bij elkaar worden opgeteld.

Valutarisico

Het risico dat de waarde van een financieel instrument zal fluctueren als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen.

Valutatermijncontract

Zie Forwards / FX Forwards / Futures.

Vastrentende waarden

Beleggingen met meestal een vaste looptijd en een overeengekomen plan van rente en aflossing, zoals obligaties. Andere vormen van vastrentende waarden zijn bijvoorbeeld onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Verantwoordingsorgaan

Orgaan waaraan het bestuur van het pensioenfonds jaarlijks verantwoording moet afleggen. In dit orgaan (vanaf 1 januari 2008 op grond van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling verplicht in te stellen) zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigd.

Volatiliteit

De beweeglijkheid van beurskoersen. Ook wel gebruikt om de beweeglijkheid van de dekkingsgraad aan te geven.

Voorziening pensioenverplichtingen (VPV)

Het op de balans opgenomen bedrag waarover een pensioenfonds moet beschikken om er zeker van te kunnen zijn dat voldaan kan worden aan de pensioenverplichtingen. Dit bedrag fluctueert in de tijd – zie ook de begrippen 'Contante waarde van de voorziening pensioenverplichtingen' en 'Rekenrente'.

Wet verplichte beroepspensioenregeling

De pensioenwetgeving die geldt voor beroepspensioenfondsen.

Wezenpensioen

Een tijdelijke uitkering die kan worden toegekend aan de kinderen, die de (gewezen) deelnemer of gepensioneerde bij overlijden nalaat en die ten tijde van dat overlijden jonger zijn dan 18 jaar, dan wel studierend of invalide zijn én jonger zijn dan 27 jaar.

Zakelijke waarden

Aandelen en onroerende zaken. Onder onroerende zaken wordt verstaan beleggingen in onroerend goed, zoals kantoren, winkels en woningen. Deze kunnen zowel op directe wijze geschieden als op indirecte wijze door belegging in al dan niet beursgenoteerde beleggingsfondsen.

